

خلاصه درس ۱

به فعالیت های آگاهانه، ارادی و هدفدار انسان، کنش انسانی می گویند.

تا آگاهی نباشد کنشی صورت نمی گیرد. آگاهی صحیح آگاهی ناصحیح

فرد آگاه تا تصمیم نگیرد وارد نکند، کنشی انسانی صورت نمی گیرد.

کنش های انسانی هدف مند و بامعنى هستند. (کنش های یکسان، هدف ها و معانی یکسانی ندارند.)

هر کنشی پیامدهای ارادی دارد که به کنش فردیادیگران وابسته است.

مثال: مطالعه یادگیری (وابسته به کنش فرد)، کسب نمره (وابسته به اراده استاد)

پیامدی که به اراده انسان بستگی ندارد پیامد غیرارادی ونتیجه طبیعی کنش است. مثلا باز کردن پنجره ورود هوای تازه به کلاس

پیامدهای غیرارادی کنش انسانی قطعی و حتمی اند.

پیامدهای ارادی کنش انسانی احتمالی اند.

هویت کنش به آگاهی است. هدف رفتاری: کنش ها را کنترل کنید و به پیامدهای آن بیشتر فکر کنید.

سوالات درس ۱

۱- کنش و کنشگر را تعریف کنید: پاسخ: فعالیتی آگاهانه وارادی که انسان انجام می دهد کنش انسانی است. انسانی که کنش انجام می دهد کنشگر است.

۲- کنش های انسان دارای چه ویژگی هایی است؟ پاسخ: آگاهی انجام می شود و ممکن است بر اساس خواست اراده، میل و با تصمیم خود انجام می دهد. برای رسیدن به مقصد و هدفی انجام می دهد و فعالیت های انسان دارای معنا و مفهوم است. (آگاهانه، ارادی، هدف دار، معنادار است). هر کنش انسانی ممکن است در موقعیت های زمانی و مکانی متفاوت معانی متفاوتی داشته باشد.

۳- شک و تردید هنگام اتخاذ تصمیم، نشان دهنده کدام یک از ویژگی های کنش انسانی است؟ پاسخ: وجود اراده

۴- آیا ممکن است یک کنش انسانی چندین معناداشته باشد؟ مثال بزنید: بله گاهی ظاهر کنش یکسان است ولی اطراف این معانی متفاوتی از آن برداشت می کنند. هر کنش انسانی در طرف زمانی و مکانی، معنای خاصی ممکن است داشته باشد. مثلاً دانش

آموزدر کلاس انگشت اشاره خود را بالا می برد ممکن است سوال داشته باشد. ممکن است درخواست خروج از کلاس داشته باشد و ممکن است قصد دیگری داشته باشد. لبخند گاهی معنای تشکر دارد گاهی معنای ترحم و گاهی معنای تمسخر و..

یا هنگامی رانندگی بوق می زنیم و معانی متفاوتی از بوق زدن ما ایجاد می شود: اعلام خطر، تشکر، خداحافظی، ابراز شادی کردن، اعتراض کردن و...

۵- کنش انسانی با آگاهی چه ارتباطی دارد؟ پاسخ: تا آگاهی وجود نداشته باشد کنش انسانی صورت نمی گیرد. کنش هایی که خارج از آگاهی و نیت هستند جزء کنش های غیر انسانی به حساب می آیند مثلاً اگر ضربه چکش به انگشت مان برخورد کند و نگاهی صدایی درد آلود سرد هیم، این نغمه درد آلود کنش انسانی نیست بلکه بازتابی طبیعی و غیر ارادی است.

۶- آیا همه پیامدهای کنش وابسته به آگاهی وارد دی انسان هاست؟ پاسخ: خیر. برخی از پیامدهای کنش های انسان، جنبه غیر ارادی و غیر انسانی (طبیعی) دارند. مثلاً کنش سیگار کشیدن پیامد بیماری را به دنبال دارد که کنشگر به دنبال رسیدن به آن نبوده وارد دی درخصوص آن پیامد طراحی نکرده است.

۷- انواع پیامدهای کنش های انسانی را بنویسید: پاسخ: ۱- پیامدهای ارادی وابسته به اراده کنشگر که توسط کنشگر قابل کنترل است ولی احتمالی است و ممکن است تحقق پیدان کند. ۲- پیامدارادی وابسته به اراده دیگران که دیگران با واکنش نسبت به کنش کنشگر، ایجاد می کنند. البته احتمالی هستند و ممکن است اتفاق نیفتند. ۳- پیامدهای غیر ارادی که جنبه طبیعی و قطعی دارند و کنشگر در صدای ایجاد آن نبوده است ولی حتماً اتفاق می افتد.

۸- پیامدهای ارادی کنش انسانی با پیامدهای غیر ارادی کنش انسانی چه تفاوت هایی دارند؟ پاسخ: پیامدهای ارادی احتمالی هستند که ممکن است روی دهنده و ممکن است روی ندهنده ولی پیامدهای غیر ارادی قطعی و حتمی هستند و تحت کنترل انسان نیستند.

۹- انواع پیامدهای کنش ورزش کردن را بنویسید: کسب سلامتی پیامدارادی وابسته به اراده کنشگر است. کسب مدار ورزشی پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. سوزاندن چربی و انرژی پیامد غیر ارادی آن است.

۱۰- انواع پیامدهای کنش سیگار کشیدن را بنویسید: سرگرمی پیامدارادی وابسته به اراده کنشگر است. جلب توجه پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. بیمارشدن پیامد غیر ارادی آن است.

۱۱- انواع پیامدهای کنش کنترل خشم را بنویسید: حفظ آرامش شخصی پیامدارادی وابسته به اراده کنشگر است. میزان پذیرش دیگران یا کاهش پرخاشگری پیامد ارادی وابسته به اراده دیگران است. کنترل ضربان قلب پیامد غیر ارادی آن است.

۱۲- مفهوم جمله زیر چیست: "آدمی در گرو عمل خویش است." پاسخ: معیار آدمی به عاقبت اندیشه درخصوص رفتار و اعمالش است.

پرسش های تکمیلی و مفهومی بیشتر:

۱۷-در کلاس هویت اجتماعی امروز، انواع کنش‌های انسانی که از ابتدای جلسه‌ی امروز انجام داده اید را مشخص کنید.

قدم زدن در کلاس و نشستن: کنش فردی _ حضور و غیاب دیر: کنش اجتماعی _ پرسش و پاسخ دیر با تعدادی از دانش آموزان: کنش اجتماعی. فکر کردن: کنش درونی

۱۸- چند کنش غیرانسانی(طبیعی) در محیط مدرسه مثال بزنید؟

تابش نور خورشید _ رشد گیاهان با گچه _ بارش باران، نفس کشیدن دانش آموزان

۱۹- چگونه ممکن است کنشی از انسان سرزند ولی کنش انسانی به حساب نیاید؟ مثال بزنید.

گاهی ممکن است انسان حرکت و کنشی داشته باشد که نسبت به آن آگاهی و برنامه ریزی ندارد مثلاً با ضربه‌ای به انگشت خود بزند و ناخواسته بالانسی ریتمیک یا نغمه‌ای خاص سردهد.

۲۰- اجزا و ویژگی‌های یک کنش انسانی را در قالب یک مثال توضیح دهید.

چون احساس تشنگی می‌کنم برای رفع آن اجازه می‌گیرم از کلاس خارج می‌شوم به حیاط مدرسه رفته آب می‌خورم و به کلاس باز می‌گردم. رفع تشنگی هدف من است. اراده می‌کنم تشنگی خود را در حین تدریس معلم رفع کنم (ارادی بودن) با انگشت اجازه می‌گیرم (معنا دار بودن) آگاهی دارم که برای رفع تشنگی باید از کلاس خارج شد و چون در حضور معلم هستم بدون اجازه از کلاس خارج نمی‌شوم (تناسب داشتن با موقعیت زمانی، مکانی و اجتماعی)

۲۱- کنش انسانی در کلاس مثال بزنید که معنای متفاوتی داشته باشد؟

بالا بزدن انگشت اشاره: معنای اجازه گرفتن جهت خروج از کلاس، سوال پرسیدن از دیر، اعتراض نسبت به موضوعی و....

۲۲- پیامدهای کنش حضور شما در کلاس در شکل ارادی و غیر ارادی (قطعی) آن را بنویسید.

کسب اطلاعات علمی، پیامدی ارادی و نگاه به قاب عکس کنار تابلو کنش طبیعی

۲۳- در نظام اقتصادی کنشی ارادی مثال بزنید که پیامدی غیر ارادی به دنبال داشته باشد؟

خرید خانه کنشی ارادی است که منجر به پیامد غیر ارادی افزایش تقاضا و افزایش قیمت می‌شود.

۲۴- در فعالیت‌های پژوهشی کنشی ارادی مثال بزنید که پیامد های غیر ارادی به دنبال داشته باشد؟ عمل جراحی بینی کنشی ارادی است که ممکن است عفونت و بدشکل شدن بینی از پیامد های غیر ارادی آن باشد.

۲۵- کنش فردی با کنش اجتماعی چه تفاوتی دارد؟

کنشی که دیگران را تحت تاثیر و واکنش قرار می دهد کنش اجتماعی است و کنشی که تاثیری در دیگران نداشته و شخصی است کنش فردی به حساب می آید.

۲۶- کنش انسانی با کنش غیرانسانی چه تفاوت هایی دارد؟

کنش طبیعی با اراده، آگاهی و برنامه ریزی انسان بدست نمی آید و خارج از کنترل اوست ولی کنش انسانی آگاهانه ، ارادی، هدف دار، معنا دار و متناسب با زمان و مکان واجتماع است.

۲۷- پیامدهای ارادی یک کنش انسانی با پیامدهای غیر ارادی کنش انسانی چه تفاوت هایی دارد؟

پیامدهای ارادی کنش انسانی از قبل مشخص، هدف گذاری شده، با برنامه و انسانی است. ولی پیامدهای غیر ارادی غیر انسانی، قطعی، طبیعی و خود به خود می باشد و از قبل نسبت به آن ها شناسایی صورت نگرفته است.

۲۸- هر کنش انسانی چه پیامدهایی به دنبال دارد؟

۱- پیامدهای ارادی و برنامه ریزی شده (پیامدهایی اند که برای رسیدن به آن برنامه ریزی می کنیم مثل : سحرخیزی برای مطالعه درس)

۲- پیامدهای غیر ارادی: پیامدهایی هستند که به صورت خود به خود و طبیعی در کنار پیامدهای ارادی بوجود می آید مثل: سحرخیزی و استفاده از هوای پاک آن

خلاصه درس ۲

کنشی که دیگران را متاثر کند کنش اجتماعی است. پدیده اجتماعی: مجموعه ای از کنش های اجتماعی و پیامدهای آن. وقتی کنش فردی ، اجتماعی می شود ارزش و هنجار پدید می آیند.

هنجار اجتماعی: شیوه ای انجام کنش اجتماعی که مورد قبول افراد جامعه است.

ارزش اجتماعی: پدیده های مطلوبی که مورد پذیرش همگانی اند و نسبت به آنها تمایل وجود دارد.

جامعه پذیری: به فرایندی که برای مشارکت در زندگی دنبال می کنیم. (فرایندی که مارا با ارزش ها و هنجارها و نقش ها آگاه می کند). با کنش اجتماعی هنجارها و ارزش های اجتماعی شکل می گیرند. با کنش های اجتماعی ارزش ها و هنجارها تداوم می یابند.

تمام پدیده های اجتماعی از طریق کنش اجتماعی شکل می گیرند، پس تمام پدیده های اجتماعی معنادارند و به تدریج از به وجود آورند گان خود مستقل هستند. هر پدیده اجتماعی فرصت ساز و محدود کننده است.

سوالات درس دو

۱- کنش اجتماعی چیست؟ پاسخ: کنشی انسانی که دیگران را تحت تاثیر قرار می دهد.

۲- آیا کنش های اجتماعی حتما باید در حضور فیزیکی دیگران صورت گیرد؟ مثال بزنید: خیر. رعایت مقررات حتی بدون حضور دیگران نیز کنشی اجتماعی محسوب می شود. دیگران اگر فیزیکی هم حضور نداشته باشند حضور ذهنی برای

کنشگر میتوانند داشته باشند و برگشتهای او تاثیر خواهد داشت. مثلا رعایت قوانین رانندگی در نیمه شب و بدون حضور دیگران

۳- آیا کنش هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها اتفاق می افتد کنش اجتماعی اند؟ پاسخ: کنشی که موجب ایجاد آگاهی و تاثیر پذیری در دیگران نشود کنش اجتماعی نیست. بنابراین اگر من کنشی در حضور دیگری انجام دهم که او را متاثر نسازد این کنش من جنبه ای اجتماعی نخواهد داشت.

۴- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با گذشتگان ارتباط اجتماعی برقرار می کنید؟ پاسخ: وقتی مابراز گذشتگان خودبزرگ داشت برگزار می کنیم یا فاتحه ای نثار آنها می کنیم یا طلب آمرزش برای آنها داریم در حال برقراری ارتباط با گذشتگان هستیم.

۵- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با آیندگان ارتباط اجتماعی برقرار می کنید؟ پاسخ: وقتی کنشی انجام می دهیم که برای آیندگان عواقبی به دنبال دارد مثلا مطلبی می نویسیم تا آنها ازحال خود باخبر سازیم. یا با مصرف بی رویه آب و انرژی محیط زیست نامناسبی برای آنها به ارمغان می گذاریم، در حال برقراری ارتباط با آیندگان هستیم.

۶- باذکر مثالی توضیح دهید که شما چگونه با معاصران ارتباط اجتماعی برقرار می کنید؟ پاسخ: من در حال تایپ این متن هستم و شمادر حال خواندن آن هستید پس شمادر حال تاثیر پذیری از کنش من هستید.

۷- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی مابادوست و دشمن یکسان است؟ مثال بزنید: خیر (به قول حافظ شیرازی) بادوستان مردم مدارا. به قول جامعه شناسان از دشمنان فاصله می گیریم و به دوستان نزدیک می شویم.

۸- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی ماباغریه و آشنا یکسان است؟ مثال بزنید: خیر ارتباط با غریبی ها ساده است ولی ارتباط با آشنا یان پیچیده تر و گسترده تر است.

۹- آیا قواعد و شکل ارتباط اجتماعی ما با مومن و کافر و منافق یکسان است؟ مثال بزنید: خیر به مومن اعتماد داریم و ارتباط گسترده ای برقرار می سازیم (البته اگر خود مومن باشیم) با کافر و منافق ارتباط مان را قطع می کنیم. (اگر خودمان کافر یا منافق نباشیم). به کافر و منافق اعتماد نداریم و در صدد برقراری ارتباط پایدار با آنها نیستیم.

۱۰- منظور از پدیده های اجتماعی چیست؟ پاسخ: به کنش ها و پیامدهای کنش (تاثیرات اجتماعی کنش ها) پدیده ای اجتماعی گفته می شود. مانند: کنش ها، نقش ها، ارزش ها، هنجارها، فرهنگ، عقاید، گروه های اجتماعی، نظام ها و نهادهای اجتماعی و....

۱۱- خردترین پدیده ای اجتماعی چیست: پاسخ: کنش اجتماعی

۱۲- چرا برخی از پدیده ها را پدیده های اجتماعی می نامند؟ پاسخ: زیرا برخی از پدیده های موجود در اطراف ما در کنش های انسان ها نسبت به یکدیگر تاثیر دارند و دیگران را به واکنش و ای دارند مثلا خط کشی خیابان یک پدیده اجتماعی زیرا دیگران را به واکنش و تغییر رفتار و ای دارد.

-۱۳

مفاهیم ارزش، هنجار، نقش اجتماعی، جامعه پذیری، کنترل اجتماعی را توضیح دهید و برای هر یک

مثال بزنید: پاسخ: ارزش های اجتماعی: پدیده های مطلوب و خواستنی که مورد پذیرش افراد جامعه اند واعضای جامعه می خواهند به آنها دست یابند. (گرایش نسبت به آنها دارند). مانند تعلیم و تربیت، موفقیت، اخلاص، سخاوت، سعادت، هنجارهای اجتماعی: شیوه های انجام کنش های اجتماعی هستند که موردن قبول افراد جامعه اند در اینجا های رسیدن به ارزش های اجتماعی محسوب می شوند. مانند قوانین و مقررات، الگوهای رفتاری (ارزش های اجتماعی ذهنی هستند و در ذهن انسان اعتبار می یابند ولی هنجارهای اجتماعی عینی، ملموس و محسوس هستند و جنبه بیرونی دارند).

کنترل اجتماعی: مجموعه فعالیت هایی که فرد را برای انطباق با انتظارات و پذیرش فرهنگ جامعه آماده می سازد. (اقداماتی که مرا او را داریه رعایت فرهنگ و مقررات اجتماعی می کند). مثلا برای درس خوان ترشدن دانش آموز معلم بانمره یا جایزه اورا تشویق می کند و یا امور دمواخذه قرار می دهد.

-۱۴

کنش اجتماعی، هنجارهای اجتماعی و ارزش های اجتماعی با یکدیگر چه ارتباطی دارند؟ مثال

بزنید: وقتی کشی از حالت فردی به اجتماعی تبدیل می شود نیاز مند هنجار و ارزش اجتماعی می شود. بدون ارزش اجتماعی هنجار و کنش اجتماعی به وجود نمی آید. اگر هدفی مطلوب است باید برای رسیدن به آن شیوه هایی (هنجارهایی) تعریف شود و این شیوه ها باید قابلیت اجرا (کنش اجتماعی) داشته باشند. مثلا برای کلاس درس جامعه شناسی علاوه بر ارزش آموزش مفاهیم اجتماعی، ارزش تنوع و شادابی را هم اضافه می کنیم بنابراین لازم است که از جای برخیزیم و بارعاایت فاصله نسبی بایکدیگر حرکات کششی و نرم شی را تجام دهیم تا انبساط خاطر و شادابی در فضای کلاس ایجاد شود.

-۱۵

پدیده های اجتماعی (مانند ساختمان اداری، مدرسه، بیمارستان، پادگان، ارزش های

اجتماعی، هنجارهای اجتماعی، برنامه امتحانات، و...) با پدیده های طبیعی (مانند کوه، جنگل، بیابان، دریا، باران و...) چه تفاوت هایی دارند؟ پاسخ: ۱- پدیده های اجتماعی با نقش وارد انسان پدید می آیند، ولی پدیده های طبیعی خارج از اراده و نقش انسان هستند. ۲- پدیده های اجتماعی با ذهنیت انسان پدید می آیند و دارای معانی ذهنی هستند. ولی پدیده های طبیعی محسوس (از طریق حواس قابل حس هستند).

(پدیده های طبیعی توسط انسان خلق نمی شوندو نتیجه کنش انسان نیستند. جنبه عینی و بیرونی دارند و خارج از ذهنیت انسان نیز به صورت مستقل وجود دارند).

-۱۶

پدیده ای طبیعی مثال بزنید که جنبه ای اجتماعی پیدا می کند؟ پاسخ: مثلا خشکسالی و کم آبی که

پدیده ای طبیعی است موجب ایجاد مهاجرت یا تغییر نقش های اقتصادی که جنبه ای اجتماعی دارند می شود.

-۱۷- هنجارهای اجتماعی چه رابطه ای با کنش اجتماعی و ارزش های اجتماعی دارد؟

هنجارها شیوه های انجام کنش اجتماعی هستند و به کمک هنجارها به ارزش های اجتماعی

می رسمیم اگر ارزش ها عوض شوند هنجارها و کنش های اجتماعی تغییر می کند.

پرسش های درس ۳

۱- جامعه و فرهنگ را تعریف کنید: پاسخ : به گروهی از انسان‌ها که برای سالیان متمادی بایکدیگر

زندگی می‌کنند، جامعه می‌گویند. به شیوه زندگی گروهی انسان‌ها بایکدیگر فرهنگ می-

گویند. (آگاهی مشترک مردم یک جامعه)

۲- تعدادی از مصادیق فرهنگ را نام ببرید: پاسخ: سبک معماری، سبک آشپزی و تغذیه، سبک

پوشش، آداب و رسوم عروسی و عزاداری، لهجه و گویش‌ها، نوع نگرش به عالم و...

۳- جامعه و فرهنگ چه رابطه‌ای با یکدیگر دارند؟ پاسخ: جامعه بدون فرهنگ به وجود نمی

آید. فرهنگ نیز بدون جامعه به وجود نمی‌آید. جامعه جنبه بیرونی (جسم) و فرهنگ جنبه درونی

(روح) دارد و دو روی یک سکه هستند.

۴- منظور از "جوامع مختلف، فرهنگ‌های متفاوت دارند." چیست؟ پاسخ: یعنی مردم

هر جامعه، شیوه زندگی خاصی برای خود دارند، که با شیوه زندگی دیگر جوامع متفاوت‌هایی دارد.

زیرا فرهنگ، آگاهی مشترک مردم است که آموختنی است و از نسل به نسل دیگر منتقل می

شود.

۵- ویژگی‌های فرهنگ را بنویسید.

۱- فرهنگ آگاهی بر شناخت مشترک است. ۲- فرهنگ آموختنی و آموزش پذیر است. ۳- فرهنگ قابل انتقال

است. ۴- هر جامعه‌ای دارای فرهنگ است. ۵- فرهنگ قابلیت تغییر دارد.

۶- آیا در یک جامعه شیوه زندگی مردم در همه مناطق یکسان است؟ پاسخ: خیر، مردم یک جامعه

در بخشی از فرهنگ مشترک و یکسان هستند و در بخشی‌هایی از فرهنگ، اقوام، اقسام، گروه

ها، صنف‌ها دارای تفاوت‌هایی هستند. آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن

اشتراک دارند فرهنگ عمومی است و آن بخشی که مربوط به یک قسمت

از جامعه (قشر، صنف، گروه، قوم) می‌شود خرد فرهنگ است.

-۷- خرده فرهنگ موافق چیست؟ مثال بزنید. پاسخ: خرده فرهنگ هایی که درون یک فرهنگ

عمومی قراردارند و با آن فرهنگ عمومی سازگار هستند، مانند خرده فرهنگ های اقوام و صنف های

مختلف جامعه

-۸- منظور از ضد فرهنگ چیست؟ پاسخ: در مواردی که عقاید، ارزش ها، هنجارها و مهارت های پذیرفته

شده در یک خرده فرهنگ، ناسازگار و مخالف با فرهنگ عمومی باشد. مانند خرده فرهنگ باندهای

گانگستری و مافیا، اویاش، گدایان و ...

-۹- برخی از ویژگی های فرهنگ عمومی ایرانی - اسلامی را بنویسید. برخی از خرده های رایج

درون این فرهنگ عمومی را نام ببرید: پاسخ: اعياد ملی مانند نوروز، اعياد مذهبی مانند عید قربان

و عید فطر، مناسب های ملی و مذهبی، ارزش های دینی و معنوی، تشكیل خانواده با آداب دینی، ...

خرده فرهنگ های اقوام مختلف سرزمین ایران، خرده فرهنگ های مشاغل و صنف های مختلف

مانند خرده فرهنگ طلا سازان و جواهر فروشان، خرده فرهنگ پزشکان، خرده فرهنگ رانندگان

و کامیون داران، خرده فرهنگ معلم ان و ...

-۱۰- آیا جامعه و فرهنگ صرفاً تابع خواست وارد افرادند؟ پاسخ: خیر انسان ها با آگاهی

واراده خود به کنش اجتماعی می پردازند و جامعه ای را پدید می آورند ولی پس از پدید آمدن

پیامدهایی الزامی دارند که بر افراد تاثیر می گذارند. و باسته به اراده تک تک افراد نیستند. مثلا

شما با تعدادی دیگر به دلخواه یک کلاس درس در مدرسه ای را پدید می آورید و از آن پس ان

کلاس برای شما فرصت ها و محدودیت هایی به وجود می آورد.

-۱۱- فرصت ها و محدودیت های پدیده های اجتماعی چه رابطه ای با یکدیگر دارند؟ پاسخ:

پدیده های اجتماعی در جامعه فرصت ها یی در اختیار افراد قرار می دهند و محدودیت هایی به

وجود می آورند که به یکدیگر وابسته اند و دو روی یک سکه اند. مثلا چراغ راهنمایی و رانندگی

در سرچهار راه ها فرصت ساز و محدود کننده اند.

سهم ما در ساختن جامعه و فرهنگ نسبت به گذشتگان و آیندگان چگونه است؟ پاسخ:

سهم پیشینیان ما در ساختن جامعه بیشتر از مابوده است. همچنان که سهم مادرساختن جامعه و فرهنگ آیندگان بیش از آیندگان است. چون ما با کنش‌های اجتماعی خود جامعه و فرهنگ را می‌سازیم.

گذشتگان چگونه بر ما تاثیر می‌گذارند؟ پاسخ: مادر جامعه ای چشم به جهان می‌گشاییم

که توسط گذشتگان ما پدید آمده است. جامعه ای که باورها، ارزش‌ها، هنجارها و نمادهای آن قبل

ازما شکل گرفته است. (البته ما می‌توانیم ان را ادامه دهیم یا به سوی جامعه و فرهنگ دیگری گام

برداریم). فرهنگ شکل یافته گذشتگان برای ما فرصت و محدودیت ایجاد می‌کند. مثلاً حجاب

برای خانم‌ها می‌تواند فرصت ساز (آرامش و امنیت) ایجاد کند و می‌تواند محدودیت‌های فیزیکی

به همراه داشته باشد.

تاقه زمانی پیامدهای اجتماعی یک فرهنگ و جامعه برقرار استند؟ پاسخ: تا زمانی که

در هر جامعه و فرهنگی مشارکت اجتماعی افراد پابرجا باشد. با تغییر جامعه و فرهنگ پیامدهای آن نیز

تغییر می‌کند.

جوامع و فرهنگ‌های مختلف را چگونه می‌توان ارزیابی کرد؟ پاسخ: ۱- بر اساس

آرمان‌ها و ارزش‌های ایشان ۲- فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که به دنبال می‌آورند.

آیا جامعه و فرهنگی را می‌شناسید که برخی از نیازهای انسان را نادیده گرفته باشد؟

پاسخ: برخی از جوامع غربی یا خرده فرهنگ‌ها نیازهای معنوی و روحی انسان را نادیده می‌گیرند. برخی از خرده فرهنگ‌های شرق آسیا به نیازهای مادی و دنیوی بی‌توجه‌اند.

خلاصه درس ۴

ارزش‌ها، راهنمای کنش‌های اجتماعی‌اند. وقتی به ارزش‌ها عمل کنند، ارزش‌ها به واقعیت تبدیل می‌شوند.

آرمان اجتماعی: به مجموعه اهداف و ارزش‌های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آن هستند. (تصور مطلوب اعضاء از وضعیت فرهنگ، سیاست، اقتصاد، خانواده و...)

قلمرو آرمانی فرهنگ و جهان اجتماعی: ارزش هایی که مردم از آنها جانب داری می کنند و رعایت آنها را لازم می دانند ولی در عمل ممکن است برخی از آنها نادیده گرفته شوند. (مانند اخلاص عمل و...)

قلمرو واقعی فرهنگ و جهان اجتماعی: ارزش هایی که مردم به آن عمل می کنند. (احترام به والدین و...)

هدف برنامه ریزان فرهنگی: ورود هرچه بیشتر آرمان ها به قلمرو واقعی جهان اجتماعی است.

اگر مردم مطابق آرمان های خود عمل کنند فاصله‌ی میان قلمرو واقعی و آرمانی کاهش می یابد.

مهم ترین آرمان ها و ارزش های جهان اسلام: عمل به حق و پرهیز از باطل

عقایدی از جهان اجتماعی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و خرافی باشد باطل است.

عقایدی که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت انسان باشد، حق است.

ارزش های حق: اعتقاد به توحید، وفای به عهد، دفاع از عدالت و... ارزش های باطل: ظلم، شرک، دنیا پرستی، بی عدالتی، تجاوز به حقوق دیگران و... حق و باطل بودن هر لایه از جهان اجتماعی با علم متناسب با همان لایه شناخته می شود. حق و باطل بودن ارزش ها و عقاید کلان درباره انسان و جهان را باید با بزار عقل و وحی شناخت نه با روش های علوم تجربی

جهان اجتماعی که علوم را فقط تجربی می دانند و عقل و وحی را روش معتبر علمی نمی دانند نمی توانند داوری ارزشی کنند. (از حق و باطل بودن ارزش ها سخن بگویند).

قلمرو پدیده ها در جهان های اجتماعی متفاوت هستند. یعنی یک پدیده ممکن است در یک جهان آرمانی باشد و در جهانی دیگر واقعی (مثلاً امنیت، سیاست و...). دیدگاه جهان های اجتماعی که علم را به دانش تجربی محدود می کنند:

ما فقط می توانیم بودن یا نبودن این ارزش ها و پیامدهای اجتماعی و تاریخی آنها را بشناسیم و برای داوری ارزشی راهی نداریم.

آگاهی یا جهل، توجه یا عدم توجه مردم، ملاکی برای تشخیص حق یا باطل بودن ارزش، هنجار، کنش یا عقیده ای نیست.

اگر جوامع حق را شناسند و به آن عمل نکنند، از حق گرسسته و به سوی باطل گام بر می دارند.

حقایق ثابت اندولی گاهی در قلمرو واقعی اند و گاهی در قلمرو آرمانی (درجهان اجتماعی متغیرند).

پرسش های درس ۴

۱- فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی را تعریف کنید.

بخشی از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند فرهنگ واقعی جامعه است. بخشی از فرهنگ که مردم از آن جانبداری می کنند و رعایت آن را لازم می دانند اما به آن عمل نمی کنند فرهنگ آرمانی است.

۲- هوز و محدوده فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی برقه اساسی تغییرمی کند؟ پاسخ : براساس عمل مردم تغییرمی

کند. هر اندازه مردم مطابق آرمان ها و ارزش ها عمل کننده همان اندازه آرمان ها وارد فرهنگ واقعی می شوند. اما اگر مردم به آرمان ها و ارزش هایی که رعایت آنها در فرهنگ آرمانی لازم دانسته می شود عمل نکنند، فرهنگ واقعی از فرهنگ آرمانی فاصله می گیرد.

۳- چگونه بخشی از فرهنگ آرمانی خارج از فرهنگ واقعی قرار می گیرد و بخش های داخل یک فرهنگ آرمانی کدامند؟ با مثال تفسیر کنید.

یخش هایی از فرهنگ آرمانی توسط مردم رعایت می شود و به آن عمل می کنند که داخل فرهنگ واقعی است مثلاً خون ریزی نکردن و به ناحق خون نریختن که هم در فرهنگ واقعی و هم در فرهنگ آرمانی (یا احترام به والدین و...) اما بخش هایی از فرهنگ فقط آرمانی است و در عمل رعایت نمی شود یعنی خارج از فرهنگ واقعی است مثلاً غیبت نکردن و صرفه جویی و دروغ نگفتن که به صورت فرهنگ آرمانی است ولی در عمل اکثر مردم آن ها را رعایت نمی کنند.

۴- برای بخشی از فرهنگ واقعی که خارج از فرهنگ آرمانی است مثال بزنید: پاسخ : ثروت اندوزی ، سبزه درست کردن در ایام نوروز، تبلی برخی از مردم، و....

۵- دو ابزار مهم برای شناخت عقاید در ارزش ها چیست؟

۱- عقل ۲- وحی

۶- در چه صورتی جوامع فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی دارند؟

اگر جوامع به حقیقت ایمان نیاورند و بر اساس آن عمل نکنند یا اگر ایمان خود به حقیقت و کنش هایی که براساس آن سازمان داده اند تغییر دهند فرهنگ حق را از دست داده و به سوی باطل گام برمی دارد.

۷- تعدادی از ارزش های فرهنگ باطل را نام ببرید.

قدرت طلبی ، شرک ، نژادپرستی ، ثروت اندوزی ، انکار مبدأ الهی ، شقاوت ، تجاوز به حقوق دیگران ، دنیا پرستی ، ظلم ، بی عدالتی

۸- تعدادی از ارزش های فرهنگ حق را نام ببرید.

دفاع از عدالت- حمایت ارز مظلومان- توحید- ریویت خداب سبحان نسب به همه مخلوقات - آزادی انسان ها و موانع سعادت.

۹- کدام بخش از فرهنگ حق و کدام بخش باطل است؟ بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و بر اساس خرافات شکل گرفته باشد باطل و بخش هایی که از نظر علمی صحیح و مطابق فطرت انسان باشد حق است.

۱۰- نقش برنامه ریزان فرهنگی در جامعه چیست؟ تلاش می کنند از طریق نهادهای فرهنگی، تعلیم و تربیت لازم را برای ورود فرهنگ آرمانی به عرصه فرهنگ واقعی فراهم آورند.

۱۲- علوم تجربی کدام روش ها رامی توانند داوری کنند؟ پاسخ : فنون و روش های اجرایی که جنبه تجربی و حسی را دارند.

۱۳- حق و باطل بودن هر بخش از فرهنگ چگونه شناخته می شود؟ پاسخ : حق و باطل بودن هر بخش از فرهنگ با علم

متناسب با همان بخش شناخته می شود. مثلا علوم تجربی می توانند روش های اجرای، حسی و تجربی را داوری و شناسایی کنند و حق و باطل بودن ارزش ها و عقاید و فرهنگ ها را دو ابزار عقل و وحی

۱۴- چند نمونه از عناصر فرهنگ حق که در غالب جوامع حضور دارد ادامه بیرید :

وفای به عهد، راستگویی، پرستش خدا، عدالت خواهی، گذشت، رعایت پوشش، دفاع از مظلوم، احترام به همنوع، کمک به هم نوع ،

۱۵- آیا حق و باطل بودن عقاید و ارزش ها، هنجارها و کنش ها بر اساس آگاهی و توجه یا عدم آگاهی مردم تعیین می شود؟ پاسخ :
خیر، ملاک حق و باطل بودن ارزش ها و عقاید فرهنگ را آگاهی یا جهل مردم، توجه یا بی توجهی مردم جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین نمی کند. مثلا پیروی مردم از نژادپرستی یا پول پرستی مانع باطل بودن انها نمی شود.

۱۶- چگونه جوامع مختلف حقیقت را به فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی خود وارد می کنند؟ پاسخ: با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می کردن به حق، آن را وارد فرهنگ واقعی شان وارد می نمایند.

۱۷- حقایق ثابت اند یا متغیر هستند؟ پاسخ: حقایق ثابت اندولی از نظر وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی

جوامع تغییرپذیرند. یعنی برای جوامع امکان پذیرش حق و ترک باطل وجود دارد. همان گونه که امکان انحراف از حق و روی آوردن به باطل نیز وجود دارد. (چه مردم حق را انتخاب کنند چه نکنند، حق همیشه حق و ثابت است. یعنی حق اعتبار خود را از مردم نمی گیرد از خدا (وحی) می گیرد).

۱۸- چه تفاوتی بین فرهنگ آرمانی و فرهنگ حق وجود دارد ؟

حق یا باطل بودن فرهنگ (عقاید، ارزش ها، هنجارها، کنش ها) بر اساس آگاهی یا جهل، علاقه یا بی توجهی مردم جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین نمی شود. ولی فرهنگ آرمانی با اعتباردادن و توجه مردم شکل می گیرد .

خلاصه درس ۵:

هویت پاسخی برای من کیستم، است. وجوه تمایز بخش مانسبت به دیگران. هویت مولفه های فردی و اجتماعی دارد که در وجود فرد به وحدت میرسد. هویت آگاهانه است ولی انسان ها همه هویت شان را نمی شناسند. هویت در عین کثرت مولفه ها، واحد است. گاهی لایه های وجودی خودمان را نمی شناسیم (باید در موقعیت های مختلف قرار بگیریم تا ابعاد مختلف هویتی ما شکل بگیرد). (بهترین واصلی ترین گفتگو، گفتگوی درونی و تعامل با خود است).

بخشی از هویت مان ثابت است و بخش بزرگی از آن متغیر است که خودمان آنها را می سازیم. بخشی فردی و بخشی اجتماعی است. برخی ازویژگی ها را به ما نسبت می دهند و برخی را خودمان کسب می کنیم. هویت فردی دو بخش جسمانی

ونفسانی(روانی) دارد. هویت فردی(بادوبخش جسمانی و روانی) با هویت اجتماعی رابطه متقابل دارند. هویت اجتماعی هر فرد درون جهان اجتماعی و براساس عقاید و ارزش‌های آن شکل می‌گیرد. درجهان اجتماعی اسلام هویت اجتماعی افرادبرمبنای تقوا، عدالت و علم ارزیابی می‌شوند. درجهان اجتماعی دینی، هویت افراد، براساس ارزش‌های دینی ارزیابی می‌شود. درجهان اجتماعی سرمایه داری، هویت افرادبرمبنای ثروت و توان اقتصادی ارزیابی می‌شود. درجهان اجتماعی قبیله‌ای، هویت اجتماعی افراد براساس جایگاه قبیله‌ای ارزیابی می‌شود.

نگاه دنیوی جهان متجدد به طبیعت: هر دخل و تصرفی در طبیعت مجاز است برای بهره برداری بیشتر

نگاه جهان معنوی اسلام به طبیعت: طبیعت موجودی زنده و نشانه خداست. انسان در طبیعت خلیفه خداست تا با راده خدا در آن آبادانی انجام دهد. هر جهان اجتماعی با نوع خاصی از هویت اخلاقی و روانی سازگار است و به آن امکان رشد می‌دهد یا ناسازگار است و امکان رشد را تضعیف می‌کند.

ویژگی‌های فرهنگی جهان متجدد با ویژگی‌ای اخلاقی و معنوی سازگار نیست. (مثل رفاه طلبی و تجمل گرایی باقاعدت و تقوا سازگار نیست).

برای شناخت خود از دیگران (والدین، دوستان، مشاوران، روان‌شناسان، روان‌کاوان، جامعه‌شناسان، انسان‌شناسان، فیلسوفان) کمک می‌گیریم. در شناخت هویت نظریات متفاوت و امکان خطأ وجود دارد.

پرسش‌های درس ۵

۱- هویت چیست؟

به مجموعه ویژگی‌ها و خصوصیات هر فرد هویت او گفته می‌شود. وجهه تمایز بخش افرادنسبت به یکدیگر را هویت افراد می‌نامند.

۲- افراد در موقعیت‌های مختلف خود را چگونه معرفی می‌کنند؟

با هوش؛ زرنگ، تنبل، بی‌نظم، فهمیده، بی‌مبالغه، کارمند، سریع، پزشک، معلم و...

۳- انواع ویژگی‌های هویت را نام ببرید.

اکتسابی، انتسابی، ثابت، متغیر، فردی، اجتماعی

۴- هر یک از ویژگی‌های هویتی، انتسابی، فردی، اجتماعی، ثابت و متغیر را با ذکر مثال توضیح دهید.

ویژگی‌هایی که در ایجاد آن موثر نبوده ایم پس از آن هم نمی‌توانیم در آن موثر باشیم، ویژگی‌های انتسابی اند مانند پسر بودن، دختر بودن، پسردایی، دخترعمه، متولد تهران، سفید پوست، سیاه پوست، زشت بودن، زیبا بودن، آفریقایی تبار، چینی تبار ایرانی، برهه‌ای، نوجوان، کودک

ویژگی هایی که در ایجاد آن ها موثر هستیم ویژگی های اکتسابی اند ، مانند: پدر ، مادر خوش اخلاق ، مهندس معلم ، کشاورز ، بخشندۀ ، خون گرم ، تبل ، سر به هوا ، امین ، فهمیده ، وراج ، بی نظم ، وقت شناس

ویژگی هایی که شخصی و متعلق به یک فرد است، ویژگی های فردی هستند. مانند: مرد ، زن ، پسر ، بچه ، قدبلند ، تپل ، پزشک ، قصاب ، راست گو ، زرنگ ، باشخصیت ، مودب، شلخته

ویژگی هایی که بدون حضور در اجتماع به دست نمی آید ، ویژگی های اجتماعی اند مانند: ایرانی ، روستایی ، شهری ، رئیس جمهور ، فوتالیست.

ویژگی هایی که قابل تغییر نیستند را ویژگی های ثابت گویند مانند: پسر ، دختر ، زن ، مرد ، ایرانی الصل ، آمریکایی تبار ، متولد تیرماه ، سیاه پوست

ویژگی هایی که قابلیت تغییر در موقعیت های مختلف را دارند ویژگی های متغیر هستند مانند: دانشجو ، دانش آموز ، زرنگ ، کشاورز ، معلم ، مهربان ، نماینده مجلس ، رئیس جمهور ، تاجر ، معلم

۵-هویت اجتماعی فرد چگونه شکل می گیرد؟ پاسخ: هویت اجتماعی هر فرد، درون یک جامعه و براساس آنچه برای آن جامعه اهمیت دارد، شکل می گیرد.

۶-خودتان را از ابعاد مختلف هویتی معرفی کنید.

پسر ، ۱۸ ساله ، ایرانی ، زرنگ ، چاق ، قد متوسط ، درس خوان ، شوخ ، خوش اخلاق با مرام ، ایرانی ، نوجوان ، شهری ، پولدار

۷-اخلاق پهلوانی را با اخلاق قهرمانی در ورزش جهان مقایسه کنید.

ایشار- گذشت -مروت -تواضع -جوانمردی -انسانیت = اخلاق پهلوانی جهان اسلام که بالارزش قرب الهی (نزدیک شدن به خدا) و شکوفا شدن اخلاق هماهنگ است.

دلایلی ، دوپینگ ، سود ، مдал و جایزه ، معروف شدن ، رتبه و تشویق ، شهرت و فخر فروشی (تفاخر)= اخلاق قهرمانی جهان جدید که با ارزش های مادی و دنیوی هماهنگ است.

۸-اخلاق قهرمانی و اخلاق قهرمانی با کدام ارزش های اجتماعی تناسب دارند؟

اخلاق پهلوانی با ارزش های جهان معنوی سازگار است که باورهای معنوی در آن اولویت دارند و باورهای جسمانی در رده ای دوم هستند و وسیله ای برای ارزش های متعالی دینی اند. اخلاق قهرمانی با ارزش های جهان دنیوی سازگارند که در ان باورهای جسمانی مهم اند و هدف هستند نه وسیله

۹-منظور از خودآگاهی یا ناخودآگاهی در هویت چیست؟ بخشی ازویژگی های هویتی مان که آنها را می شناسیم و به آنها پی برد ایم بخش خودآگاه ماست و بخشی ازویژگی های ما که هنوز نسبت به آنها آگاهی نداریم و برایمان پنهان است بخش ناخودآگاه می گوییم.

۱۰-بخش آگاه (آشکار) و ناآگاه (پنهان) هویت را با ذکر مثال توضیح دهید.

هویت آشکار: بخشی از ویژگی های هویت ما ، که آن را می شناسیم یا دیگران به آن پی می برنند. مثلاً می دانیم که در دروس حفظ کردنی قوی تر از دروس محاسباتی و حل کردنی هستیم.

بخشی از هویت و ویژگی هایمان که از آن ها بی اطلاع هستیم هویت پنهان و ناشناخته ماست. مثلاً تا امروز نمی دانستم که سریع ترین دونده‌ی کلام ولی با شرکت در مسابقه‌ی جمعی به این نکته پی بردم. شاید اگر در مسابقه شرکت نمی کردم هرگز به این موضوع پی نمی بردم.

۱۱- مادرکدام بخش از ویژگی های هویتی مان نقشی نداریم؟ ویژگی هایی که مربوط به مکان و زمان

تولد است. ویژگی های جنسیتی (زن بودن، مرد بودن)

۱۲- مثالی بزنید که نشان دهد برخی از ویژگی های هویتی ما تغییرمی کند؟ برخی از ویژگی های اجتماعی که مربوط به جایگاه موقعیت اجتماعی است مانند هویت شغلی و برخی از ویژگی ها که مربوط به سن افراد است مثلاً کودکی، نوجوانی، جوانی و...

۱۳- ما درباره‌ی ویژگی هایمان که از وجودشان آگاه (واقف) نیستیم چگونه عمل می کنیم؟

تأمل می کنیم (فکر می کنیم) و گاهی از دیگران برای شناخت بهتر از خودمان کمک می گیریم و درباره‌ی نقاط قوت و ضعفمان آگاه می شویم. مثلاً نزد مشاوره، روان کاو، جامعه شناس، پزشک، روان شناس می رویم.

۱۴- جامعه شناسان و انسان شناسان درباره‌ی کدام ابعاد انسان بحث می کنند؟
درباره‌ی ابعاد اجتماعی و فرهنگی هویت انسان‌ها.

۱۵- وجود نظریات مختلف درباره هویت افراد نشان گر چیست؟

در شناخت هویتی خود و دیگران دچار خطأ و اشتباه شده ایم.

۱۶- پیامبران و اولیای الهی درباره‌ی کدام ابعاد هویتی انسان‌ها سخن گفته‌اند؟
ابعاد الهی، فردی و اجتماعی انسان‌ها و غفلت و فراموشی از هویت حقیقی انسان‌ها

۱۷- در مراسم خواستگاری خانواده‌ی دختر و پسر در پی شناخت چه مواردی هستند؟
شناخت شغل - موقعیت خانوادگی، ویژگی های فردی (جسمانی، ظاهری و اخلاقی، روانی) یکدیگر هستند.
۱۸- انواع هویت فردی را با مثال توضیح دهید.

هویت فردی جسمانی که شامل مواردی از قبیل وزن، قد، گروه خونی، سال تولد، رنگ چشم، رنگ مو، تیپ و هیکل زنگ بدن، نوع مو می شود.

هویت فردی غیرجسمانی که شامل صفات اخلاقی و روانی به طور کلی نفس آدمی است مانند: پشت کار، دل گرمی، اخلاص، ایمان، شاکر بودن، تقوی، بی دینی، مهربانی، ترش رویی و عبوس، خیالاتی، عصیی، افسرده، مجnon، عابد، پرهیزکار، سخاوتمند.

۱۹- منظور از هویت اجتماعی چیست؟ با ذکر مثال توضیح دهید.

شناخت و هویتی که با حضور دیگران شکل می گیرد و جامعه قواعد آن را تعریف می کند. صفاتی که ریشه در جامعه و فرهنگ دارد و در جهان اجتماعی شکل می گیرد (هویتی که نشان دهنده نقش‌ها، هنگارها، وظایف و تکالیف اجتماعی و رفتارهای اجتماعی است). مثلاً پدرخانواده، دختر ارشد خانواده، پسر کوچک خانواده، مادربزرگ، زن عمو، دایی، عمه

۲۰- چند نقش خانوادگی خود را نام برد و برای هر یک وظایف (تکالیف) و حقوقی بنویسید.

فرزند ، دختر خانواده ، پسر خانواده ، برادر ، خواهر تکالیف : کمک به والدین ، کمک به خواهر و برادران ، احترام به گذاشتن اطاعت کردن ، همدلی با اعضای خانواده ، حقوق نقش : تامین هزینه های زندگی توسط والدین ، تربیت صحیح ، نام نیکو داشتن ، مورد مشورت قرار گرفن.

۲۱-ابعاد متمایز هویت انسان ببینید: ابعاد جسمانی (بدن). ابعاد نفسانی (روانی، اخلاقی). ابعاد اجتماعی (نقشهایی که ایمامی کنیم و گروه هایی که عضوهستیم).

۲۲-آیا بخش های فردی و اجتماعی هویت با یکدیگر ارتباط دارند و بر هم اثر می گذارند؟
بله هر یک از این دو بر یکدیگر اثر می گذارند. جامعه در برابر ویژگی های فردی ما واکنش نشان می دهد و آن را تایید یا رد می کند. هویت فردی افراد هم در جامعه در روابط اجتماعی مردم تاثیرگذار است.

۲۳-بین ویژگی های جسمانی افراد و خصوصیات روانی افراد چه رابطه ای وجود دارد؟ در این رابطه مثال بزنید.

بین ویژگی های جسمانی و ویژگی های روانی رابطه ای متقابل وجود دارد و هر یک بر دیگران اثر می گذارد. بسیاری از بیماری های جسمانی سلامت روانی انسان را به خطر می اندازد مثلاً زیادی غده ای تیروئید موجب عصبانی شدن انسان و کم کاری غه تیروئید موجب تنبی فرد می شود و یا اضطراب ها ریشه در عوامل جسمانی دارند. همچنین با تقویت روحیه ای روانی می توان برخی بیماری ها را کاهش داد.

۲۴-تأثیر متقابل جهان اجتماعی و طبیعت (بدن انسان) را با ذکر مثال توضیح دهید.

محیط طبیعی و جغرافیایی بر مناسبات و روابط اجتماعی اثر می گذارد. شرایط طبیعی و خصوصیات بدنی انسان فرهنگ های مختلفی را شکل می دهد مثلاً آب و هوای مرطوب و گرم جنوب کشور در هنر موسیقی، شیوه زندگی، معماری، شیوه می غذا پختن و فعالیت های اقتصادی مردم اثر گذاشته است. فعالیت ها و کنش های اجتماعی انسان ها هم موجب بهبود محیط زیست یا نابودی آن می شود مثلاً با فعالیت های کارخانه آب و هوا آلوده می شود.

۲۵-تأثیر متقابل جهان اجتماعی و ویژگی های انسانی و روانی افراد جامعه را تحلیل کنید.

این دو با یکدیگر تعامل و تاثیر متقابل دارند. خصوصیات روحی روانی افراد مسیر زندگی اجتماعی و تحولات فرهنگی تاریخی انسان را دگرگون می سازد مثل انسان های باتقوایی که جهان را تغییر می دهند یا انسان های با شقاوتی که جهانی را نابود می کنند. جهان اجتماعی هم در خصوصیات روحی افراد اثر می گذارد و امکان رشد برخی فضایل یا رذائل را از بین می برد یا افزایش می دهد.

۲۶-آیا هر نوع هویت اجتماعی با هر نوع هویت فردی سازگار است؟

خیر هر جهان اجتماعی براساس عقاید و آرمان ها و ارزش های خود هماهنگ باشد سازگار است.

۲۷-هویت اجتماعی هر فرد چگونه شکل می گیرد؟

هویت اجتماعی هر فرد براساس عقاید و ارزش های جهان اجتماعی که در آن زندگی می کند شکل می گیرد.

۲۸-در جامعه ای قبیله ای هویت جمعی افراد بر چه مبنای مشخص می شود؟
بر مبنای جایگاه قبیله ای آن ها

۲۹-در جامعه ای سرمایه داری هویت اشخاص بر چه مبنای شناخته می شود؟
بر مبنای ثروت و توان اقتصادی آن ها

۳۰-در جامعه‌ی دینی هویت جمعی افراد بر چه مبنایی قرار دارد؟

بر مدار ارزش‌هایی است که آن دین مقدم می‌شمارد. مثلاً اسلام در فرهنگ آرمانی خود هویت افراد را با علم ریال تقوی، و عدالت ارزیلی می‌کند.

۳۱-نگاه جهان غرب بربعدجسمانی هویت وبدن انسان را با نگاه فرهنگ اسلامی مقایسه کنید.

فرهنگ غرب بربعدجسمانی و زیبایی‌های بدنی تاکید و تمرکز می‌کند، و هرنوع تصرفی رادرطیعت وبدن مجاز می‌داند. اما در فرهنگ اسلامی انسان حق ندارد خلاف اراده خدا درطیعت وبدن و ددخل وتصرف کند.

۳۲-جهان اجتماعی غرب چه نوع هویت اخلاقی و روانی را رشد می‌دهد؟

جهان غرب با رویکرد این جهانی خود با آن دسته از اوصاف (هویت) اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل می‌گیرند مثلاً دم غنیمت شماری، تبرج، تجمل گرایی، اخلاق قهرمانی

۳۳-جهان اجتماعی و دنیوی با چه نوع هویتی سازگار است و آن را رشد می‌دهد و با کدام هویت ناسازگار است؟

جهان غرب ارزش‌های دنیوی فرد گرایی، رفاه طلبی، تجمل گرایی و مال اندوزی را رشد و گسترش می‌دهد و جهان اجتماعی معنوی بالارزش‌های دنیوی سازگار نیست و ارزش‌های همچون قناعت و حیا و تقوا و خوف و رجای الهی را رشد و گسترش می‌دهد و با آنها سازگار است.

خلاصه درس ۶:

جهان اجتماعی برای تداوم خود اعتقادات، ارزش‌ها و فرهنگ (شیوه زندگی) خود را به فرد آموزش می‌دهد، تا فرد با موقعیت اجتماعی و تکالیف و حقوقش آشنا شود و مشارکت اجتماعی پیدا کند.

اولین و مهم‌ترین آشنایی با جهان اجتماعی توسط خانواده صورت می‌گیرد سپس گروه هم‌بازی‌ها، مدرسه، مجالس علمی و مذهبی و رسانه‌های جمعی

جامعه‌پذیری: فرایندی که برای مشارکت اجتماعی دنبال می‌شود و هویت اجتماعی راشکل می‌دهد. (انتقال شیوه زندگی از نسلی به نسل دیگر)

کوروی اجتماعی: رفتارهایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه‌اند.

کنترل اجتماعی: فعالیت‌هایی که موجب پذیرش فرهنگ و انتباق بالانتظارات جامعه می‌شود.

روش‌های کنترل کوروی‌های اجتماعی: تبلیغ و اقناع، تشویق و تنبیه (رسمی و غیررسمی)

اقناع: روشی برای درونی سازی فرهنگ است. هرچه فرهنگ با فطرت سازگارتر باشد از قدرت اقناعی بیشتری برخوردار است.

درجهان اجتماعی اسلام روش مناسب جامعه پذیری و کنترل اجتماعی؛ امری معروف و نهی از منکر است. (به صورت تبلیغی، تشویقی یا تبیهی گاهی رسمی و گاهی غیررسمی)

موقعیت اجتماعی: جایگاهی که فرد در جامعه یا گروه اجتماعی دارد. (باچه کسانی ارتباط دارد؟ چه انتظاراتی از اوی باشد؟...)

تحرک اجتماعی: جایه جایی موقعیت اجتماعی (صعودی، نزولی، افقی)

رتبه بندی مشاغل و ملاک های موقعیت اجتماعی در کشورهای مختلف یکسان نیست.

فرهنگ هرجهان اجتماعی فرصت تغییراتی رامی دهد و از برخی تغییرات جلوگیری می کند.

محدوددهای تغییرات هویت اجتماعی در محدوددهای فرهنگ جامعه تعیین می شود.

سوالات درس ۶

۱- **جامعه پذیری را تعریف کنید:** به فرایند و مسیری که افراد برای مشارکت در زندگی اجتماعی و شکل گیری هویت اجتماعی طی می کنند جامعه پذیری می گویند. (به فرایند مشارکت اجتماعی جهت تکوین و شکل گیری هویت اجتماعی افراد جامعه پذیری می گویند.)

۲- **کنترل اجتماعی را تعریف کنید :**

به مجموعه اقداماتی که برای پذیرش فرهنگ و منطبق کردن افراد با انتظارات جامعه انجام می شود کنترل اجتماعی می گویند.

۳- آیا جامعه پذیری در جوامع مختلف شیوه واحد ثابتی دارد یا متفاوت است؟ شیوه های جامعه پذیری جوامع مختلف متفاوت است. چون عوامل جامعه پذیری این جوامع بایکدیگر متفاوت است. خانواده، رسانه ها، مدارس و شیوه های آموزشی و میزان اهمیتشان متفاوت است. (میزان تاثیرگذاری و قدرت هریک از عوامل فوق در جوامع مختلف متفاوت است).

۴- **عواملی که افراد را جامعه پذیر می کند. نام ببرید :** خانواده، مدرسه و مراکز آموزشی، گروه هم بازی و دوستان، رسانه ها، مجالس علمی و مذهبی

۵- **انسانها چگونه به موقعیت اجتماعی خود پی می بندند؟ چگونه هویت اجتماعی خود را شکل می دهند؟** برخی از موقعیت های اجتماعی انتسابی اند (محل تولد، جنسیت) و برخی اکتسابی اند (معلم بودن، دانشجو بودن و...) انسانها از طریق عضویت در گروه ها (خانواده، دوستان و...)، تعامل با دیگران، بر عهده گرفتن نقش ها و فرایند جامعه پذیری نهادهای فرهنگی و آموزش این نهادها هویت اجتماعی شان شکل می گیرد.

۶- **کدام جوامع در باز تولید هویت اجتماعی با مشکل مواجه می شوند؟** جوامعی که روش های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشند.

۷- **کجروی اجتماعی را تعریف کنید :** رفتارهایی که برخلاف عقاید و ارزش ها و قواعد و هنجارهای جامعه می باشد.

-۸- جامعه برای تداوم جامعه پذیری و پیش گیری و کنترل کجروی اجتماعی از چه روش هایی استفاده می کند؟ ۱- تبلیغ

و اقنان یعنی از طریق نهادهای آموزشی و فرهنگی باورها و عقاید خود را تبلیغ می کند تا فراد افناع شوند. (این شیوه قوی ترین روش است). ۲- تشویق و پاداش یعنی دادن پاداش به کسانی که مطابق ارزش های جامعه رفتار می کنند. ۳- تنبیه و مجازات یعنی منحرفین از ارزش های اجتماعی تنبیه می شوند. (کمترین قدرت رادرین سه شیوه فوق دارد.)

-۹- هویت و جامعه پذیری با کنترل اجتماعی چه رابطه ای دارند؟ افراد جامعه از طریق کنترل اجتماعی قواعد و ارزش های اجتماعی جامعه را می شناسند و خود را با آنها تطبیق می دهند و جامعه پذیر می شوند.

-۱۰- اولین و مهم ترین نهادی که افراد را جامعه پذیر و دارای هویت اجتماعی می کند چیست؟ خانواده

-۱۱- بخشی از کجروی های اجتماعی پزشکی را فرم ببرید و راه های پیشگیری و کنترل آن را بیان کنید: انجام جراحی توسط پزشکان غیر متخصص ، عدم تعهد نسبت به سلامتی جسمی و روحی بیماران ، گرفتن هزینه های اضافی و دستمزد بالا ، سقط جنین ، جراحی های غیر متعارف و اشتباه ، سهل انگاری ، راه های کنترل و پیشگیری : ۱- تشویق پزشکان متعدد و کارا ۲- تنبیه پزشکان خطاکار (مثل لغو پروانه پزشکی) ۳- تبلیغ زندگی اخروی و دنیوی توأم با یکدیگر ۴- تقیح پول پرستی و دنیازدگی ۵- امر به معروف و نهی از منکر

-۱۲- روش های کنترل اجتماعی را نام ببرید: ۱- تبلیغ و اقنان ۲- تشویق و پاداش ۳- تنبیه و مجازات

-۱۳- دو عنصر فرهنگی آموزه های اسلامی که در فرایندهای جامعه پذیری و کنترل اجتماعی نقش مهمی دارند را فرم ببرید؟ ۱- امر به معروف ۲- نهی از منکر

-۱۴- جامعه پذیری و کنترل اجتماعی چه ارتباطی با یکدیگر دارند؟ برای تحقق جامعه پذیری نیازمند کنترل اجتماعی هستیم. بدون کنترل اجتماعی، جامعه پذیری به وجود نمی آید. یعنی باید مجموعه اقداماتی انجام دهیم تا بتوانیم افراد جامعه را به انطباق با فرهنگ جامعه و ادارنمايم.

-۱۵- تحرک اجتماعی را تعریف کنید: جایه جایی افراد ازیک موقعیت اجتماعی به موقعیت اجتماعی دیگر

-۱۶- انواع تحرک اجتماعی را توضیح دهید و مثال بزنید: - تحرک اجتماعی صعودی: باشغل جدید فراز موقعیت اجتماعی خود بالاتر رود مثل مدیریک بخش مدیر کل شود. - تحرک اجتماعی نزولی: باشغل جدید موقعیت اجتماعی فرد پایین تر رود مثل مدیر اداره از مدیریت عزل شود و به صورت کارمند عادی به کار آدame دهد. - تحرک افقی: با شغل جدید موقعیت اجتماعی فرد تغییر نکند مثل کارمندی از یک بخش اداره به بخش دیگری انتقال پیدا کند.

-۱۷- تحرک اجتماعی درون نسلی و تحرک اجتماعی میان نسلی را با ذکر مثال توضیح دهید. وقتی فردی در طول زندگی و فعالیت شغلی اش موقعیت اجتماعی اش تغییر کند تحرک اجتماعی درون نسلی داشته است. مثلاً تا ۴ سال پیش کارمند بوده الان مدیر کل شده. وقتی موقعیت اجتماعی بین دونسل تغییر کند تحرک اجتماعی میان نسلی است مثلاً پدرش کارمند بوده ولی خودش مدیر کل شده است.

-۱۸- موقعیت اجتماعی افراد به جز شغل، تابع چه ملاک ها و عوامل دیگری می تواند قرار گیرد؟ علم، ایمان، تقوا، هنر، احترام، نوآوری و خلاقیت، ارتباطات اجتماعی و ...

۱۹- آیا افراد درجهانی که زندگی می کنند، می توانند هرنوع هویت اجتماعی را به دست بیاورند؟ مثال بزنید: خیر تحرک

اجتماعی در جوامع مختلف وابسته به فرصت هایی است که جامعه در اختیار افراد قرار می دهد. مثلاً معلولان جسمی در برخی از مشاغل نمی توانند فعالیت کنند. در ایران زنان نمی توانند قاضی یا رئیس جمهور شوند.

۲۰- بچه اساسی جوامع برخی از تغییرات هویتی را تشویق و با برخی را مخالفت می نمایند؟ به تناسب عقاید و ارزش هایی که دارند، برخی تغییرات و تحرکات اجتماعی را تشویق و برخی دیگر رامنع می نمایند.

۲۱- منظور از فرصت های هویتی چیست؟ مثال بزنید. هر جامعه متناسب با عقاید و ارزش هایی که دارد برخی تغییرات هویتی و تحرکات اجتماعی را برای عده ای تشویق می کند و مجاز می داند مثلاً جامعه ای که براساس ارزش های نژادی شگل گرفته صرفاً برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی فراهم می آورد و دویا در جهان غیردینی فعالیت هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند منع می شوند.

۲۲- فرصت های هویتی در جامعه ای که براساس ارزش های نژادی شکل گرفته است چگونه است؟ صرفاً برای یک نژاد خاص امکان تحرک اجتماعی صعودی فراهم می آورد.

۲۳- فرصت های هویتی در جامعه ای که مناسبات و روابط آن برمدار ارزش های اقتصادی شکل می گیرد چگونه است؟ تحرکات اجتماعی صعودی را تنها برای کسانی ممکن می سازد که منابع ثروت را در اختیار دارند.

۲۴- فرصت های هویتی برای تحرکات اجتماعی در جامعه ای که برمدار ارزش های دنیوی و این جهانی شکل گرفته است چگونه است؟ تحرکات اجتماعی را در محدوده های همان ارزش ها به رسمیت می شناسد.

۲۵- در جوامع غیردینی کدام فعالیت ها منع می شوند؟ فعالیت هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند. مثلاً استفاده از حجاب در اماکن عمومی.

۲۶- در جهان دینی و معنوی کدام هویت ها به رسمیت شناخته نمی شوند؟ هویت هایی که ابعاد متعالی والهی انسان رانفی کنند.

۲۷- درباره قوانین جیم کرو و تاثیر آن بر تداوم تبعیض نژادی چه می دانید؟ قوانین جیم کرو قوانین ایالتی و محلی آمریکا برای سیاهان بود که مربوط به سال های ۱۸۷۶ تا ۱۹۶۵ بود که سیاهان را از نظر خدمات مختلف اجتماعی و اقتصادی پایین تر نگه می داشت. برخی نمونه های قوانین جیم کرو جداسازی نژادی مدارس دولتی، اماکن عمومی و حمل و نقل عمومی، و جداسازی نژادی دستشویی ها، رستوران ها و آبخواری ها برای سفیدها و سیاهان، الگوهای جدایی در مسکن، امور قرض دادن بانکی و تبعیض شغلی بود. ارتش ایالات متحده هم جداسازی شده بود.

خلاصه درس ۷

هویت فرهنگی جهان اجتماعی براساس عقاید و ارزش های اجتماعی شکل می گیرد.

هویت فرهنگی جهان اجتماعی: مجموعه عقاید و ارزش های اجتماعی مشترک پذیرفته شده ای افراد است.

نقش های اجتماعی هویت اجتماعی افراد را سازند. باعضویت در جهان های اجتماعی دارای هویت اجتماعی می شویم. (البته توان نقد و تحلیل و خروج از یک جهان اجتماعی و ورود به جهان اجتماعی دیگری را داریم).

هویت جهان اجتماعی به فرهنگ اش می باشد.(هویت اجتماعی و هویت فرهنگی دو روی یک سکه اند. هویت اجتماعی افراد را تحت تاثیر قرار می دهد.)
نقش ها هنجارسازند. هنجارها نقش سازند. نقش ها، ارزش سازند و ارزش ها نقش سازند.
هویت فرهنگی جهان اجتماعی گسترده تراز هویت اجتماعی افراد است. هویت اجتماعی در پرتو هویت فرهنگی جهان اجتماعی شکل می گیرد.

هویت فرهنگی فرصت شکل گیری هویت های اجتماعی (شغلی، خانوادگی، علمی و...) متناسب با خود را فراهم می کند و گاهی در برابر این شکل گیری مقاومت می کند. (چون آن را با عقاید اساسی خود ناسازگار می بیند).

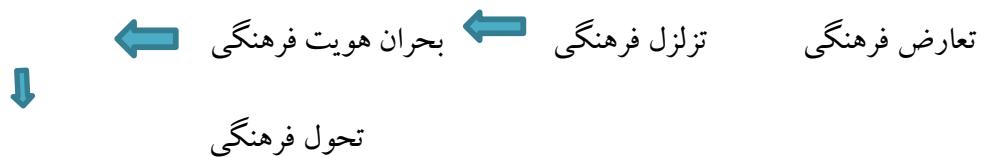
چارچوب هویت اجتماعی در قالب هویت فرهنگ سازماندهی می شود.

تازمانی عقاید و ارزش های جهان اجتماعی نزد اعضاء بالهمیت و باعتبار باشد هویت فرهنگی آن جهان دوام خواهد داشت.

تحول فرهنگی : به تغییرات اساسی در جهان اجتماعی که هویت جهان اجتماعی را متحول می کند گفته می شود.

تزلزل فرهنگی : جهان اجتماعی نمی تواند کنش های اجتماعی را براساس عقاید و ارزش های خود سامان دهد و از آنها دفاع کند.
ثبات ارزش ها و هنجار در زندگی مردم از دست می رود.

وقتی بی ثباتی رفتارها و هنجارها گسترده شود و به لایه های عمیق وارد شود و امکان حفظ فرهنگ نباشد، جامعه دچار بحران هویت می شود.

حرکت از فرهنگ باطل به سوی حق: تحول فرهنگی مثبت (جاله‌ی به نبوی) - حرکت از فرهنگ حق به سوی باطل: تحول فرهنگی منفی (نبوی به اموی) - علل درونی تحولات فرهنگی: کاستی و بین بست های درونی که مانع پاسخگویی به نیازهای جسمانی و معنوی انسان ها باشد. (مرگ جهان اجتماعی) - نتیجه مرگ جهان اجتماعی: پوچ انگاری، از بین رفتن نشاط اجتماعی، یاس، نامیدی و خودکشی و... - دلیل بازاندیشی بنیان های عقیدتی و ارزشی توسط متفکران اجتماعی: کاستی و خلاء معنوی جامعه - دلیل تشویق از مزه های هویت فرهنگی: خلاء و کاستی های معنوی است.

سوالات درس ۷

- ۱ علل تعارضات فرهنگی در جامعه چیست؟ مثال بزنید. ۱- علل درونی: به نوآوری ها و فعالیت های افرادی که درون فرهنگ اجتماعی حضور دارند مثلاً تعارض فرهنگی پیامبر با جامعه مشرک عرب ۲- علل بیرونی: تاثیر پذیری از فرهنگ های دیگر جوامع . مثلاً بهار عرب در حال حاضر (جنبش های اخیر برخی از کشورهای عربی) یا مشروطه خواهی ایرانیان در دوره قاجار.
- ۲ هویت فرهنگی جامعه چگونه و برچه مداری شکل می گیرد؟ جواب: بر مدار عقاید و ارزش های اجتماعی مشترک در جامعه شکل می گیرد . یعنی بر مدار ارزش های پذیرفته شده و به رسمیت شناخته شده جامعه
- ۳ هویت اجتماعی افراد محصول چیست؟ محصول عضویت افراد در گروه های اجتماعی است. مابا پذیرش نقش ها در گروه های مختلف اجتماعی دارای هویت اجتماعی می شویم.
- ۴ هویت فرهنگی جامعه با هویت اجتماعی آن جامعه چه ارتباطی دارد؟ جواب: هویت اجتماعی جامعه در پرتو هویت فرهنگی جامعه شکل می گیرد. اگر هویت های اجتماعی افراد با عقاید و ارزش های هویت فرهنگی ناسازگار باشد در مقابل آن مقاومت صورت می گیرد . به تناسب هر نهاد اجتماعی یک هویت اجتماعی شکل می گیرد مثلاً هویت شغلی ، هویت خانوادگی ، هویت ایرانی ، هویت شهرضايی و ...
- ۵ هویت جهان اجتماعی چیست و چه تفاوتی با هویت اجتماعی افراد دارد؟ هویت جهان اجتماعی مجموعه ای از عقاید، ارزش ها و باورهایی (فرهنگ) است که مبنای شکل گیری هویت اجتماعی افراد است. به عبارت دیگر هویت اجتماعی افراد بر اساس هویت فرهنگی جامعه شکل می گیرد. وظایف و تکالیف هر نقش اجتماعی (هویت اجتماعی) در قالب فرهنگ (ارزش ها و عقاید) آن جامعه تعریف و اجرامی شود. هویت اجتماعی افراد جنبه عملی (بیرونی) هویت است و هویت جهان اجتماعی جنبه ذهنی و فرهنگی هویت است.
- ۶ هویت فرهنگی تا چه زمانی دوام می آورد؟ جواب: تازمانی که عقاید و ارزش های مربوط به آن مورد پذیرش افراد جامعه و برای آنها مهم باشند.
- ۷ در چه صورتی هویت فرهنگی دچار چالش می شود؟ جواب: هرگاه عقاید و ارزش های در جامعه اهمیت و اعتبار خود را از دست بدند.
- ۸ مراحل تبدیل جامعه به جامعه ای دیگر را به ترتیب بنویسید: پاسخ: ۱- تعارض فرهنگی ۲- تزلزل فرهنگی ۳- بحران هویت فرهنگی ۴- تحول فرهنگی
- ۹ جامعه چگونه دچار تحول فرهنگی می شود؟ پاسخ: اگر جامعه ای در تعامل با جوامع دیگر بر عقاید و ارزش های خود پاافشاری نکند و به مرور زمان، به عقاید و ارزش های خود پشت کند.
- ۱۰ جهان اجتماعی چگونه دچار تحولات فرهنگی می شود؟ با ایجاد تغییرات عمیق و بنیادین در معانی اساسی یک جهان اجتماعی (تغییر در عقاید و ارزش ها)
- ۱۱ در چه صورتی تحولات فرهنگی مثبت است؟ مثال بزنید: جواب: اگر فرهنگ متتحول شده باطل بوده باشد و از باطل به سوی حق رفته باشد تحول مثبت است مانند تحول جامعه جاهلی عصر پیامبر که به سوی جامعه نبوی حرکت نمود.

۱۲- در چه صورتی تحولات فرهنگی منفی است؟ مثال بزینید : پاسخ: اگر فرهنگی که رسمیت و اعتبار اجتماعی

خود را ازدست داده از حق به سوی باطل رفته باشد دچار تحول منفی شده است مانند جامعه نبوی که به جامعه اموی تبدیل شد.

۱۳- علل تحولات فرهنگی چیست؟ جواب: ۱- علل درونی : مربوط به کاستی ها و بن بست های درون فرهنگ است یا

ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد درون فرهنگ ۲- علل بیرونی : مربوط به ارتباطات بین فرهنگ هاست .

۱۴- خودباختگی فرهنگی چیست ؟ جامعه خودباخته چه ویژگی هایی دارد؟ جواب: ۱- افراد آن جامعه مبهوت و مقهور جامعه

دیگر شده اند ۲- حالت فعال در گزینش عناصر فرهنگی دیگران را ازدست داده اند ۳- عناصر فرهنگی دیگران را بدون تحقیق

و تقليدوار فرامی گیرند ۴- ارتباطشان را با فرهنگ و تاریخ خودشان ازدست داده اند ۵- امکان تداوم و بسط فرهنگ گذشته

خود را ندارد و حتی توان عبور از فرهنگ گذشته را هم ندارد. ۶- نمی تواند به فرهنگی که مقهور آن شده ملحق شود.

۱۵- چرا خودباختگی فرهنگی یک آسیب عمیق فرهنگی است؟ جواب: چون مانع تعامل و دادوستد فرهنگی می شود.

۱۶- در چه صورتی فرهنگ به دادوستد و تعامل فرهنگی می پردازد؟ جواب: در صورتی که افراد متعلق به آن فرهنگ

به گونه ای فعال براساس نیازها و مسایل درون فرهنگی با فرهنگ دیگر رویارو شوند.

۱۷- غرب زدگی چیست ؟ جواب: خودباختگی جوامع غیرغربی در برابر فرهنگ غرب و مرعوب قدرت اقتصادی و سیاسی

بر ترکیب شدن.

۱۸- انواع تحولات فرهنگی را به اختصار بیان کنید: ۱- ارزش ها و عقاید جهان اجتماعی دیگر رامی پذیرد. مانند مصر باستان

و ایران باستان تمدن های شمال آفریقا که ارزش های اسلامی را پذیرفتند. ۲- بخش هایی از ارزش و عقاید جهان اجتماعی

دیگر را پذیرفتند و از بخش هایی از ارزش های خود عبور کردند مانند اروپاییان بعد از جنگ ای صلیبی ۳- خودباختگی فرهنگی که

مقهور فرهنگ جهان اجتماعی دیگر شدن و نتوانستنده به فرهنگ دیگر ملحق شوند و نه از مرزهای فرهنگی

خود عبور کنند و فرهنگ جدیدی بسازند.

۱۹- جوامع غرب زده برای دست یابی به تعامل با جهان غرب باید چه مسیری را به پیمایند؟ تعامل سازنده

باتکاو آگاهی نسبت به فرهنگ خود و مرعوب نشدن در برابر غرب. یعنی به جای فرصت دادن به تهاجم فرهنگی غرب، با غرب

به مبالغه فرهنگی پردازنند و ارتباط فرهنگی آنها یک سویه نباشد. خودباوری، بازگشت به خویشتن، شناخت میراث فرهنگی

خود، شناخت نیازهای مادی و معنوی خود

۲۰- جهان اجتماعی چگونه از خود بیکانه می شود؟ وقتی تحت تاثیر فرهنگ جهان اجتماعی دیگر از گذشته فرهنگی

خود جدامی شود و نمی تواند افراد جامعه خود را با حقیقت انسان و جهان آشنا و سازگار کند.

۲۱- انواع خودبیگانگی فرهنگی (خودباختگی فرهنگی) را نام ببرید.؟ جواب: ۱- خودبیگانگی تاریخی ۲-

خودبیگانگی فطری و حقیقی

۲۲- منظور از خودبیگانگی تاریخی چیست ؟ جواب: یک جامعه در مواجهه با دیگر فرهنگ ها، فرهنگ تاریخی و هویت

خود را فراموش کنند.

۲۳-منظور از خودبیگانگی فطري (حقيقى) چيست؟ جواب: عقاید و ارزش های يك جامعه مانع آشنایي درست افراد جامعه با انسان و جهان گرددند و نگذارند که انسانها به تفسير و شناختي صحیح از عالم و آدم نایل شوند.

۲۴-از خودبیگانگی فرهنگي چه پيامدها و ویژگی هايي دارد؟ جواب: ۱- نمي گذارند انسان به تفسير و شناخت صحیح از عالم و آدم نایل شوند. ۲- انسان ها از حقیقت خود و حقیقت هستی دورمی مانند. ۳- جهان را سرایی از حقیقت معرفی می کند. ۴- فطرت آدمی را به آرامش نمی رساند و به تشویش گرفتار می کند. ۵- انسان را به عصيان و اعتراض وامی دارد.

۲۵-براساس نگاه قران ، چگونه انسان به شناخت حقیقت می رسد؟ جواب: بانگاهی توحیدی به انسان و جهان بنگرد.

۲۶-دلیل فراموشی انسان از خودا ز نگاه قران چیست؟ فراموش کردن خداوند. کسی که خدار فراموش کند خودش را فراموش می کند.

۲۷-کدام فرهنگ انسان را به حقیقت می رساند؟ جواب: فرهنگ توحیدی که انسان را با خود و جهان هستی آشنا می کند و تمام جهان را آیات و نشانه های خداوند می یابد و انسان را اینس و هم نشین خداوند می کند.

۲۸- انواع ارتباطات بین فرهنگی را توضیح دهید و مثال بزنید: جواب: ۱- ارتباط بین دو فرهنگ در محدوده هنجارها و شیوه های زندگی (لایه های سطحی دو فرهنگ تماس با یکدیگر دارند و در عقاید اصلی خود استوار باقی می مانند) مانند ارتباط جهان اسلام با فرهنگ یونان و روم در سده های نخستین رویارویی دو فرهنگ ۲- ارتباط بین دو فرهنگ در محدوده ارزش ها و آرمان های اجتماعی (لایه های عمیق دو فرهنگ با یکدیگر تماس دارند و داد و ستد فرهنگی به لایه های عمیق آنها سرایت می کند و به مرور موجب تحولات هویتی آن فرهنگ ها می شود) مانند رویارویی فرهنگ اعراب مسلمان با ایرانیان باستان ۳- در رویارویی دو فرهنگ یکی از آنها کاملاً مقهور و تسلیم فرهنگ دیگر می شود و خلاقیت و فعالیت خود را از دست می دهد و دچار خود باختگی می شود.) مانند جوامع غرب زده در بر ابرغرب

۲۹- درجه صورتی ارتباط جهان های اجتماعی به تحولات فرهنگی منجر می شود؟ در صورتی که داد و ستد و نفوذ فرهنگی به لایه های عمیق فرهنگ سرایت کند و فرهنگ را دچار تغییرات بنیادین کند.

۳۰- درجه صورتی روابط اجتماعی موجب فراهم کردن زمینه گسترش و پیشرفت جهان اجتماعی می شود؟ اگر جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان ها و ارزش های خود، با جهان های اجتماعی دیگر تعامل و داد و ستد داشته باشد و در محدوده هنجارها و شیوه های زندگی، عناصری را از جهان اجتماعی دیگر بگیرد و در صورت لزوم، تغییرات لازم را در آنها پذید آورد. مانند مواجهه جهان اسلام با جهان یونان و روم باستان

۳۱- مواجهه جهان اسلام با دیگر فرهنگ ها چگونه بود؟ درجه سطحی ارتباط فرهنگی داشتند؟ جواب: جهان اسلام با حفظ اصول خود به تعامل با آنها پرداخت و عناصر سازگار با اصول خود را آن فرهنگ ها اخذ کرد و در صورت نیاز به بازسازی آنها پرداخت. ارتباط در محدوده هنجارها بود و عقاید و ارزش های خود را حفظ کرد.

۳۲- چگونه ارتباطات فرهنگی منجر به تحولات فرهنگی می شود؟ مثال بزنید. جواب: هرگاه در تعاملات فرهنگی يك فرهنگ بر عقاید و ارزش های خود پاافشاری نکند و داد و ستد فرهنگی به لایه های عمیق ان سرایت کند و به مرور به عقاید

خودپشت کند و عقاید فرهنگ دیگر را پذیرد و به فرهنگ دیگر ملحق شود چار تحولات فرهنگی می شود. مثال: جهان غرب در طی جنگ های صلیبی پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی دچار تحولات هویتی شد.

۳۳- در چه صورتی فرهنگی به فرهنگ دیگر ملحق می شود؟

دیگر را پذیرد و به ارزش های خودپشت کند . مثلا فرهنگ هایی که با مواجهه با جهان اسلام عقاید توحیدی را پذیرفتند و به هویت اسلامی ملحق شدند.

۳۴- چگونه ارتباطات فرهنگی منجر به هویت جدید می شود؟

جواب: اگر فرهنگی از مسیر ابداعات و نوآوری های درونی عبور کند هویت جدیدی مناسب با ان نوآوری ها به دست می آورد . مثلا جهان غرب پس از رویارویی با فرهنگ اسلامی از ارزش های مسیحیت عبور کرد و به ارزش های سکولار روی آورد.

خلاصه درس هشتم:

گروه ها، اقوام ، ملت ها و امت ها خودشان را باویژگی های سرزمین، تاریخ، جمعیت، اقتصاد، سیاست و فرهنگ و... می شناسند و می شناسانند. - هویت ایرانی قبل از ظهر اسلام: هویتی توحیدی و دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر (هویت ایرانی در قالب آیین زرتشت هویتی واحد پیدا کرده بود).

هویت ایرانی پس از اسلام: عناصر مشرکانه و اساطیری هویت خود را کنار گذاشت و به جهان اسلام ملحق شد. فارسی دری زبان سیاسی دربار ایران، زبان دوم جهان اسلام شد. (بابر گانی چون مولوی و سعدی و حافظ و..)

مواجهه و مقابله جهان اسلام و ایران با هجمه های نظامی و سیاسی سایر اقوام در طول تاریخ: مهاجمان را در خود جذب و هضم کرد.

مواجهه مسلمانان با جهان غرب: بخش هایی از ذهنیت مسلمانان را به خود باختگی فرنگی دچار ساخت.

دیدگاه مستشرقان: هویت فرهنگی جوامع اسلامی سکولار را به ابعاد جغرافیایی و تاریخی محدود است و قالب قوم گرایانه و ناسیونالیستی دارد. (ترک . عرب. فارس)

تأثیرات انقلاب اسلامی بر هویت ایرانی: بازگشت ایران به اسلام، بلکه بازگشت به خویشن الهی و توحیدی. ایران قلب تپنده بیداری اسلامی شد. اسلام به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر شد و موجب بازیبینی نظریه پردازان غربی درخصوص سکولاریسم شد: تردید در اینکه سکولاریسم سرنوشت مشترک حتمی بشریت است.

هویت اسلامی ایران، تاریخ و جغرافیای خود را در ذیل آسمان معنوی توحید قرارداد و از مرزهای جامعه ایمانی خود تا امروز دفاع می کند.

سوالات درس هشتم:

۱- هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام چگونه بوده است؟ جواب: هویتی دینی آمیخته با اساطیر. اقوام مختلف ایرانی با آنکه هویت های اجتماعی متفاوتی داشته اند در عقاید و ارزش های زرتشت که با آموزه های اساطیری درآمیخته بوده و هویت فرهنگی واحدی پیدا کردند.

۲- هویت ملی باچه ویژگی هایی شناسایی می شوند؟ سرزمین (جغرافیا)، تاریخ، زبان و ادبیات، سیاست، اقتصاد، فرهنگ (هنر، سبک زندگی، معماری، پوشش و...)، جمعیت، مفاخر و قهرمانان و...

۳- اسلام چه تاثیری در هویت ایرانی داشته است؟ جواب: اسلام عناصر مشرکانه ای اساطیری هویت ایرانی را نپذیرفت و ایرانیان با پذیرش اسلام به تفسیری توحیدی از هویت خود دست یافتند. عقاید و ارزش های توحیدی اسلام، ایران را به جهان اسلام ملحق ساخت و هویت ایرانی به صورت هویت اجتماعی بخشی از جهان اسلام درآمد.

۴- فارسی دری چگونه زبانی بود؟ جواب: فارسی دری زبان سیاسی دربار و زبان رسمی مشترک اقوام مختلف ایرانیان بود.

۵- نقش فارسی دری در جهان اسلام چگونه بود؟ جواب: به دلیل مشارکت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی عبور کرد و زبان فرهنگی دوم جهان اسلام شد و مرزهای هند و عثمانی تبت و بالکان و آسیای صغیر را در نوردید و گسترش یافت.

۶- مولوی، سعدی و حافظ در گسترش زبان فارسی به عنوان زبان دوم فرهنگی جهان اسلام چه نقشی داشتند؟ جواب: این بزرگواران با مفاهیم لطیف عرفانی که مغز جهان اسلام است زبان فارسی را در سطح جهانی گسترش دادند.

۷- مواجهه جهان اسلام با هجمه های نظامی و سیاسی دیگر اقوام چگونه بود؟ جواب: فرهنگ اسلامی در طی سده های مختلف یا به دفع مهاجمان پرداخت (مانند جنگ های صلیبی) یا آنها را درون خود جذب و هضم کرد (مانند حمله مغول)

۸- جهان غرب چه تاثیری در ذهنیت مسلمانان و هویت فرهنگ ایرانی داشته است؟ جواب: بخش هایی از ذهنیت مسلمانان را به خود باختگی فرهنگی دچار ساخت و تصویر تاریخ نگاران و مستشرقین غربی از جامعه اسلامی در جوامع اسلامی و ایرانی رواج داد.

۹- برخورد جهان غرب با جهان اسلام چگونه بوده است؟ تجربه جدیدی است که هنوز به پایان نرسیده است و بخش هایی از ذهنیت مسلمانان را به خود باختگی فرهنگی دچار ساخت.

۱۰- هویت فرهنگی جوامع اسلامی در تصویر غرب زده و خود باخته چگونه است؟ جواب: هویتی توحیدی و حتی اساطیری نیست. بلکه هویتی سکولار و دنیوی است که به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود است و در قالب عناوین قوم گرایانه و ناسیونالیستی امت اسلامی را با اقوام مختلف مانند ترک و فارس و عرب و... تقسیم می کند.

۱۱- واکنش متفکرین ایرانی نسبت به رویارویی با فرهنگ غرب چگونه بود؟ جواب: آثاری را در نقد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت های کاذب پدید آوردند. مانند غرب زدگی (جلاءل احمد)، بازگشت به خویشن (دکتر شریعتی) خدمات متقابل اسلام و ایران (شهید مطهری) و فطرت (شهید مطهری)

- ۱۲- مهم ترین نتیجه تحولات در جهان اجتماعی چیست؟ انقلاب ها
- ۱۳- انقلاب ها چه نوع پیامدهایی به دنبال دارند؟ تحولات هویتی
- ۱۴- انقلاب اسلامی چه آثار هویتی در ایران و جهان به دنبال داشت؟ ۱- احیای اندیشه بازگشت به هویت اسلامی ۲- تاریخ و جغرافیای هویت اسلامی را ذیل آسمان معنوی توحید قرارداد.(امت به جای ملت) ۳- هویت اسلامی قلب تپنده بیداری اسلامی شد. ۴- اسلام را به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر ساخت. ۵- منجر به بازبینی و تأمل در اندیشه های اندیشمندان غربی در خصوص اینکه سکولاریسم سرنوشت حتمی بشریت است، شد.
- ۱۵- انقلاب اسلامی ایران چگونه حاصل شد؟ **جواب:** انقلاب اسلامی ایران حاصل مقاومت هویت اسلامی جامعه دربرابر هجوم سیاسی و اقتصادی غرب بود که به سبب خودباختگی فرهنگی نخبگان و رجال سیاسی به مدت یک سده ادامه داشت.
- ۱۶- انقلاب اسلامی ایران چه ارتباطی با هویت ایرانی دارد و چه تاثیری در احیای جهان اسلام داشته است؟ **جواب:** انقلاب اسلامی مقاومتی دربرابر خودباختگی فرهنگی نخبگان بود که موجب بازگشت به خویشن اسلامی، الهی و توحیدی بود نه خویشن صرفاً تاریخی و جغرافیایی دنیوی غربی.
- ۱۷- نقش امام خمینی در هویت جامعه ایرانی چگونه بود؟ **جواب:** ایشان با استفاده از آموزه های قرآن و اهل بیت (ع) با بازگشت به هویت اسلامی، تاریخ و جغرافیای خود را در ذیل آسمان معنوی توحیدی قرارداد و از مرزهای جامعه ایرانی خود دربرابر جهان مقابل دفاع کردند.
- ۱۸- انقلاب اسلامی چه تاثیری در احیای هویت جهان اسلام داشته است؟ **جواب:** جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود به صورت قلب تپنده بیداری اسلامی درآمد و جهان اسلام از تصویر القا شده ای غرب خارج شده و به عنوان یک قطب فرهنگی جدید ظاهر می گردد.
- ۱۹- انقلاب اسلامی و حیات معنوی اسلام چه تاثیری بر اندیشمندان جهان غرب داشته است؟ **جواب:** حیات معنوی اسلام، افق های جدیدی بر روی اندیشمندان غرب گسترش و نظریه پردازان غربی که دنیوی شدن را به عنوان سرنوشت مشترک و حتمی بشریت می دانستند را به تامل و بازبینی فرخوانده است.
- ۲۰- چرا موضوع حجاب در درون کشورهای اروپایی به صورت یک مسئله درآمده است؟ **جواب:** چون حجاب را نوعی نماد هویت دینی و اسلامی می دانند که در حال گسترش است و باید با مصادیق فرهنگ اسلامی سازی کنند تا ارزش های اسلامی در آن جوامع رواج نیابند.

سوالات درس نهم:

۱- قدرت چیست؟ **جواب:** توانایی انجام کاری با آگاهی واردہ قدرت است.

۲- انواع قدرت انسان را توضیح دهید: **جواب:** ۱- قدرت (فردی): انجام کارهای فردی با آگاهی واردہ ۲- قدرت اجتماعی: وقتی بتوانیم اراده دیگران را تحت تاثیر خود قرار دهیم قدرت اجتماعی داریم.

۳- قدرت فردی با قدرت اجتماعی چه تفاوتی دارد؟ **جواب:** ۱- قدرت فردی محدود تراز قدرت اجتماعی است و انسان ها بی نیاز از دیگران نمی توانند به زندگی خود داده دهنند. ۲- در قدرت فردی دیگران نقشی ندارند و در قدرت اجتماعی دیگران موثرند. ۳- در قدرت فردی نیازی به جلب رضایت دیگران نیست. ولی در قدرت اجتماعی نیازمند توافق و تبعیت دیگران هستیم.

۴- چه کسانی از قدرت اجتماعی بیشتری برخوردارند؟ **جواب:** کسانی که در زندگی توان تاثیرگذاری بیشتری بر اراده‌ی دیگران دارند.

۵- مقبولیت در قدرت اجتماعی به چه معنایی است؟ **جواب:** رضایت نسبت به قدرت دیگران و پذیرش و تبعیت از آن با میل درونی

۶- تبعیت اراده‌ی یک انسان از انسان دیگر به چند صورت انجام می‌پذیرد؟ **جواب:** ۱- تبعیت با کرهت یعنی تبعیت ناشی از ترس، تهدید و زور که برای گریزار تنبیه انجام می‌شود (به دلیل قدرت طرف مقابل) ۲- تبعیت بارضایت یعنی عمل به اراده‌ی دیگران از روی میل درونی، بدون استفاده از زور (که دارای مقبولیت است).

۷- مشروعيت قدرت چیست؟ **برچه مبنایی می‌باشد؟ جواب:** قدرت براساس شریعتی که موافق حکم خداوندان اعمال می‌شود. بر مبنای قوانین و احکام الهی می‌باشد.

۸- در چه صورتی قدرت مقبول و در چه صورتی قدرت مقبولیت ندارد؟ **جواب:** در صورتی که نسبت به اعمال قدرت رضایت و خواست مردم باشد قدرت مقبولیت دارد و اگر اعمال قدرت با اکراه و بدون رضایت و خواست مردم باشد قدرت مقبولیت ندارد.

۹- در چه صورتی قدرت مشروعيت دارد؟ **و در چه صورتی مشروعيت ندارد؟ جواب:** در صورتی که قدرت براساس شریعت و موافق حکم خداوندان باشد مشروع است و در غیراین صورت مشروعيت ندارد.

۱۰- مدار مقبولیت با مدار مشروعيت چه تفاوتی دارد؟ **جواب:** مدار مقبولیت قدرت، خواست واردہ مردم بارضایت است ولی مدار مشروعيت حق و باطل بودن است براساس حکم و اراده‌ی تشریعی خداوندان.

۱۱- در چه صورتی قدرت هم مقبولیت و هم مشروعيت دارد؟ **جواب:** در صورتی که خواست واردہ‌ی مردم مطابق با حکم الهی واردہ‌ی تشریعی خداوندان باشد.

۱۲- آیا در جامعه‌ای که فرهنگ عمومی مردم فرهنگ دینی باشد قدرت نامشروع می‌تواند مقبولیت داشته باشد؟ **جواب:** خیر چون مردم به حکم الهی اعتقاد دارند اگر قدرتی نامشروع و ضد احکام الهی باشد از مقبولیت و رضایت مردم بی بهره می‌شود.

۱۳- سیاست را تعریف کنید:

جواب: چگونگی اعمال قدرت سازمان یافته برای هدفی معین سیاست است.

- ۱۴ - **حکومت را تعریف کنید:**

جواب: مجموعه عواملی که سیاست‌های کل جامعه را پیش می‌برند.

- ۱۵ - **سیاست درمعنای عام و درمعنای خاص را توضیح دهید:**

جواب: هر نوع سازماندهی قدرت در جامعه و نظام اجتماعی کل سیاست درمعنای عام است و سازماندهی قدرت در نظام سیاسی، سیاست به معنای خاص است.

- ۱۶ - **حکومت و سیاست چه ارتباطی با یکدیگر دارند؟**

جواب: سیاست سازوکار اعمال قدرت است که بدون حکومت امکان تحقق ندارد. تا حکومتی برقرار نشود سیاستی اجرانمی شود.

- ۱۷ - **براساس چه ملاک‌هایی می‌توان نظام‌های سیاسی را طبقه‌بندی کرد؟**

جواب: براساس الف) تعداد افراد تاثیرگذار و تصمیم‌گیر در حکومت (۱- حکومت یک نفر ۲- حکومت چند نفر محدود (اقلیت)- حکومت اکثریت مردم (ب) روش تصمیم‌گیری و تاثیرگذاری (۱- براساس اغراض، خواسته ها و تصمیمات شخصی ۲- براساس فضیلت و موازین عقلی بر مدار حقیقت) ج) دینی یادنیوی (۱- حکومت‌هایی که بر مدار احکام و قوانین الهی هستند. ۲- حکومت‌های اخلاقی براساس سکولار و دنیوی)

- ۱۸ - **براساس دیدگاه ارسطو نظام‌های سیاسی که یک نفر در آنها حاکمیت دارد چند دسته‌اند؟ جواب:** ۱- نظام سیاسی مونارشی که حکومت یک نفر براساس فضیلت و مدار حقیقت است . ۲- استبدادی (تیرانی) یا دیکتاتوری که حکومت یک نفر براساس خواست و میل شخصی خود است.

- ۱۹ - **دموکراسی و جمهوری از دیدگاه ارسطو تعریف کنید.**

جواب: حاکمیت اکثریت مردم در صورتی که بر مدار خواسته‌های آنها باشد دموکراسی نامیده می‌شود. حکومتی که اکثریت مردم آن براساس حقیقت و فضیلت در نظام سیاسی حضور داشته باشد حکومت جمهوری است.

- ۲۰ - **از نظر ارسطو چه تفاوتی بین نظام سیاسی دموکراسی و جمهوری وجود دارد؟**

جواب: جمهوری حاکمیت اکثریت براساس فضیلت و حقیقت است ولی دموکراسی براساس خواست و میل اکثر افراد به دور از حقیقت است.

- ۲۱ - **جوامع فاضله و جاهله از دیدگاه فارابی چگونه جوامعی هستند؟**

جواب: مدینه فاضله جامعه الهی براساس سنت و قانون الهی با نظر به حقیقت وارد الهی با کمک عقل و وحی است. مدینه جاهله ارزش‌های عقلانی، الهی و وحیانی نیست. ارزش‌های ارزش‌های دنیوی می‌باشد.

- ۲۲ - **لیبرالیسم یعنی چه؟**

جواب: اباحت و مباح دانستن همه امور برای انسان. آزادی انسانها مرجع تمام ارزش‌ها و آرمان‌های اجتماعی است.

۲۳- لیرالیسم با کدام فرهنگ و رویکرد سازگار است؟

جواب: فرهنگ غرب و رویکرد دنیوی به عالم هستی و انکار شناخت علمی ارزش‌های اجتماعی

۲۴- چرا پیروان لیرال دموکراسی دچار تناقض (پارادوکس دموکراسی) هستند؟

جواب: چون از یک سو معتقد‌ند کسی که از حدود نظام سیاسی لیرالیسم خارج شود شایسته دریافت رای نیست و از سوی دیگر فرد لیرال آزاد است که هر نوع عقیده‌ای را دارا باشد و این دو بایکدیگر جمع نمی‌شوند. (باکسانی که عدالت را برتر از آزادی می‌دانند راحت برخورد نمی‌کنند و آنها را طرد می‌کنند.)

۲۵- مفهوم جمهوری اسلامی چیست؟

جواب: جمهوری به معنای رسمیت داشتن حضور مردم در نظام سیاسی اسلامی یعنی فعالیت اجتماعی سیاسی مردم بر مبنای عقاید و ارزش‌های اسلامی است.

۲۶- در عقاید اسلامی مقررات چگونه تعیین می‌شوند و شکل می‌گیرند؟

جواب: با راده و مشیت خداوند نه مردم و انبیا و اولیاء، با دو وسیله عقل و وحی مسولیت ما انسانها فقط شناخت احکام و اجرای آن است ما در ایجاد مقررات اسلامی اراده و اختیاری نداریم.

۲۷- تعدادی از ارزش‌های اجتماعی اسلامی را نام ببرید:

جواب: عدالت، آزادی، استقلال، امنیت، تامین اجتماعی، نفی وابستگی، عقلانیت، مشورت،

۲۸- وظیفه امت اسلامی چیست؟ خودداری از پذیرش طاغوت و قدرت‌های غیرالهی و فعالیت در شکل گیری امامت و ولایت بر اساس موازین اسلامی هوشمند.

۲۹- نمونه‌ای از ارزش‌ها و آرمان‌های اجتماعی بنویسید که در جامعه لیرال دموکراسی با جمهوری اسلامی متفاوت باشد. چرا؟ پاسخ: معنای آزادی در این دو جامعه متفاوت است. درنگاه اسلامی ارزش‌ها اهمیت الهی و دینی دارند و وسیله‌ای برای نزدیک شدن به خداهستن‌دولی درنگاه لیرال دموکراسی این گونه نیست.

۳۰- درنگاه اسلامی جایگاه ارزش‌ها چگونه است؟ پاسخ: ارزش‌ها اهمیت الهی و دینی دارند و وظیفه ارزش‌ها تقریب (نزدیک شدن) به خداوند است.

۳۱- عبادات در چه صورتی ارزش بیشتری می‌یابند؟ پاسخ: هنگامی که بعد اجتماعی وسیع تری پیدا کنند. احساس مسئولیت متقابل مردم و نظام سیاسی نوعی عبادت محسوب می‌شود.

۳۲- حضور مردم در یک حکومت لیرال دموکراسی چه تفاوتی با حضور مردم در جمهوری اسلامی دارد؟ پاسخ: مردم در یک جمهوری اسلامی باید فعالیت خود را عبادت بدانند ولی در لیرال دموکراسی صرفاً یک فعالیت اجتماعی عادی است.

سوالات درس دهم:

۱- چرا جمیعت یکی از ویژگی های هویت ملی است؟ چون با افزایش تعداد جمیعت یک جامعه، میزان هویت اجتماعی آن

جامعه افزایش می یابد و با افزایش هویت اجتماعی در واقع هویت فرهنگی گستره بیشتری خواهد داشت. (البته این پیش فرض در صورتی صحیح است که جامعه دچار تزلزل و تعارض و بحران فرهنگی نباشد.)

۲- چه رابطه ای میان جمیعت و هویت جوامع وجود دارد؟ هر چه تعداد جمیعت یک جامعه بیشتر باشد انتشار دهنده کان

(گسترش دهنده کان) فرهنگ آن جامعه بیشتر خواهد بود. زیرا اعضای جهان اجتماعی، حامل و عامل یک فرهنگ و معانی آن هستند.

۳- اولین شرط بقای هر جامعه چیست؟ جمیعت جامعه

۴- جمیعت هر جامعه، بر ثروت، امنیت، قدرت و منزلت آن در میان سایر جوامع چه تاثیری دارد؟ جمیعت یک جامعه

می تواند بر میزان ثروت، امنیت، قدرت و منزلت آن تاثیر مثبت و یا منفی داشته باشد. در صورتی که میزان جمیعت یک جامعه متناسب با مکانات آن ورشدمتعادل باشد و انسجام و هماهنگی اجتماعی در حد مناسبی باشد افزایش جمیعت به افزایش شاخص های فوق می انجامد و در غیر این صورت افزایش جمیعت موجب کاهش شاخص های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی خواهد شد.

۵- جوامع مختلف برای تأمین جمیعت مطلوب خود، چه می کنند؟ به سیاست های جمیعتی روی می آورند.

۶- عینی ترین ابعاد هویت یک جامعه چیست؟ جمیعت و اقتصاد آن جامعه

۷- راه گسترش و بسط هر فرهنگ در یک جامعه چیست؟ شناختن، اندیشیدن، پذیرفتن و عمل کردن به آرمان ها، ارزش ها و عقاید آن فرهنگ با حاملان و عاملان بیشتر (جمیعت بیشتر)

۸- نظام خویشاوندی چگونه شکل می گیرد؟ با گسترش خانواده ها و ایجاد نسبت هایی چون پدر بزرگ، خاله، دایی، عمه، دختر عموم، پسر دایی و... نظام خویشاوندی شکل می گیرد.

۹- کاهش جمیعت یک جهان اجتماعی چه تاثیرات هویتی دارد؟ کاهش جمیعت یک جهان اجتماعی نیز به منظله محدود شدن گستره آن است که می تواند زمینه ساز بسط و تسلط جهان های اجتماعی دیگر باشد.

۱۰- چرا امروزه جوامع غربی با مسئله کاهش جمیعت و پیری جمیعت روبرو هستند؟ و به چه سیاست هایی روی آورند؟ به علت هایی مانند: بالا رفتن سن ازدواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده ها و طلاق، رفاه زدگی، عافیت طلبی و مصرف گرایی و به دنبال آن، هزینه پنداشتن فرزندان. سیاست های تشویق فرزندآوری و پذیرش مهاجران خارجی

۱۱- منظور از سیاست های جمیعتی چیست و مسؤولیت آن بر عهده کیست؟ مجموعه تدبیر و راه حل هایی که نهاد سیاست با همراهی و همکاری مردم و با هماهنگی بین سایر نهادها جهت حل مشکلات جمیعت چاره اندیشی می کند.

۱۲- انواع سیاست های جمیعتی را نام ببرید؟ سیاست های جمیعتی افزایش دهنده یا کاهش دهنده جمیعت.

۱۳- ایران در چه دوره هایی سیاست های کاهش جمیعتی را دنبال کرده است؟ - پیش از انقلاب اسلامی که از سال

۱۳۴۵ تا زمان پیروزی انقلاب طول کشید و طی آن میزان رشد سالانه جمیعت، از حدود ۱/۳ به ۲/۷ درصد در سال کاهش یافت. از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۹۰ که رشد جمیعت از ۱/۳ به ۱/۶ درصد کاهش یافت.

۱۴- برحی از اصول کلی سیاست های جمعیتی ایران از سال ۱۳۹۳ تاکنون را فرماید: تشویق ازدواج و کاهش سن

- ازدواج.- حمایت از زوج های جوان . - تشویق سیاست های فرزندآوری . - حذف بودجه هایی که جمعیت را کاهش می داد.-

اختصاص تسهیلات ویژه برای مادران شیرده

۱۵- در جامعه ما چه عواملی موجب کاهش تمایل به فرزند آوری شده است؟ پاسخ: فشارهای اقتصادی ، تغییر سبک

زندگی ، تغییر الگوهای تربیتی و ...

۱۶- آیا اعمال سیاست های تشویقی در افزایش جمعیت موثر بوده است؟ چرا؟ پاسخ : خیر زیرا موجب کاهش

فشارهای اقتصادی و اجتماعی وارد برخانواده ها نشده است.

۱۷- منظور از کنش های اقتصادی چیست؟ به آن دسته از فعالیت های روزمره که برای تهیه و تولید وسایل ضروری

زندگی و رفع نیازهای مادی و معیشتی خود دیگران انجام می دهیم، کنش اقتصادی می گویند.

۱۸- منظور از هویت اقتصادی یک جامعه چیست؟ ویژگی های اقتصادی که جامعه مارال از سایر جوامع متمایز می کند.

۱۹- ویژگی های هویت اقتصادی ایران چیست؟ اقتصاد نفتی (وابستگی شدید بوجه به صادرات نفتی)، دولت

بزرگ (تعداد کارکنان دولت و سطح وحجم فعالیت دولتی نسبت به کل اقتصاد بزرگ باشد). عقب ماندگی اقتصادی تاریخی

۲۰- چه عواملی در شکل گیری هویت اقتصادی کنونی ایران دخالت داشته اند؟ کشف نفت و سرمایه های حاصل

از فروش نفت به خارجیان هجوم اقتصادی استعمارگران اقتصادی، وابستگی اقتصادی به نفت، تحریم های اقتصادی و مالی، جنگ

تحمیلی و ...

۲۱- اقتصاد ایران با چه معضلاتی روبرو است؟ تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر امکانات، تجمل گرایی، غله فرهنگ

صرف گرایی

۲۲- اقتصاد نفتی (وابستگی اقتصاد به فروش نفت) چه پیامدهایی به دنبال دارد؟ شکل گیری تولیدملی ضعیف

و شکننده، دولت بزرگی به وجود می آید که می کوشد رفاه اقتصادی را به مدد نفت و نه رواج کسب و کار افزایش دهد. حتی هزینه

های آموزش و بهداشت را که در بیشتر نقاط دنیا از محل مالیات ها پرداخت می شود، به کمک درآمدهای نفتی تامین می

کند. اقتصاد تک محصولی به این معنا که بخش اصلی و عمده صادرات و منابع درآمدی دولت به به یک محصول (در ایران نفت

۲۳- چرا استعمارگران حضور خود را در دیگر جوامع با هجوم اقتصادی آغاز می کنند؟ چون جهان غرب هویت

خود را بر اساس اقتصاد شکل می دهد و در این جهان، هویت انسان ها و جوامع، بیش از هر چیز به دارایی و توان اقتصادی آنها وابسته

است و هیچ مانعی را بر سر راه خود برنمی تابد و در مسیر گسترش خود، شیوه های اقتصادی غیر سرمایه دارانه را در سراسر جهان

نابود می کند.

۲۴- راه نجات اقتصاد ایران و احیای هویت آن چیست؟ اجرای قانون اساسی و سیاست های اقتصاد مقاومتی

۲۵- هویت اقتصادی نوینی که ایران به دنبال آن است چه ویژگی هایی دارد؟ ۱- باور به تعالیم حیات بخش اسلام -۲-

اتکابه ظرفیت های مولدمردی و دولتی^۳- روحیه جهادی، خلاقیت، نوآوری، ریسک پذیری، امید و همبستگی^۴- حضور فعال

و موثر در تعاملات جهانی^۵- برای مردم امنیت، رفاه و پیشرفت توأم با عدالت و برای جهان اسلام و بشریت الگویی ایرانی- اسلامی

از رشد و شکوفایی^۶- استقلال اقتصادی و خودکفایی^۷- منع خام فروشی ثروت‌های طبیعی^۸- حفظ اقتدار و عزت ملی^۹- درون

زایی در عین برون گرایی^{۱۰}- در مقابل انواع مشکلات و موانع مقاوم و پایدار می‌شود.

۲۶- نمونه‌هایی از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در جمهوری اسلامی را نام ببرید. رفتار اقتصادی بهینه با نگاه درون

زا. حذف هزینه‌های اضافی. جلوگیری از فساد اقتصادی و ...

۲۷- سازوکار مقاوم سازی اقتصاد ایران در برابر موانع داخلی و خارجی پیشرفت کدام است؟ اتكابه

خودبافی، افزایش انسجام و سرمایه‌ی اجتماعی، هماهنگی و پیوستگی دولت و ملت با یکدیگر و ...

۲۸- دانش آموزان برای تحقیق اقتصاد مقاومتی چه مسئولیتی برعهده دارند؟ مطالعه و پژوهش، روحیه خودبافی، عمل

به ارزش‌های فرهنگی جامعه و ...

۲۹- چرا جوامع غربی علیه ایران جنگ اقتصادی تمام عیاری به راه انداخته‌اند؟ زیرا این

کشورها اقتصاد را اساس همه چیز می‌پنداشتند و تمامی شیوه‌های اقتصادی غیر سرمایه داری را نابود شده می‌بینند و پاشنه آشیل ایران

اسلامی را اقتصاد می‌دانند.